

JOSEP CARNER I ELS JOCS FLORALS. DOS APUNTS (DE 1898 A 1908)¹

Jaume COLL MARINÉ
Universitat de Vic
Universitat Pompeu Fabra
Universitat de Girona

La marca que Carner va deixar en el sistema dels Jocs Florals que s'havia desplegat per tot Catalunya a partir del tombant del segle xx va ser profundíssima, tant pel que fa a l'estètica de la poesia participant (i resultant) d'aquells certàmens (amb el caient evident en la producció general de poesia en català d'aquells anys i posterior), com pel que fa a la mena d'imbricació de l'artefacte *Jocs Florals* dins el sistema literari de cada moment. Carner és un dels agents principals que generen una idea de Jocs Florals pròpia, sobretot, per a les dues primeres dècades del segle xx —passada la dictadura de Primo de Rivera, l'artefacte perd part de l'eficàcia, i un cop a l'exili torna a ser una peça central del mal-mès sistema cultural i literari català. Com explica Josep M. Domingo, generar un espai de prestigi per a la literatura catalana al mateix temps que es carregava simbòlicament l'entorn i la vida col·lectiva dels catalans ja va ser un dels objectius fundacionals de la restauració dels Jocs Florals de Barcelona, el 1859:

Els Jocs oferien a la ciutat [de Barcelona], i al país, per damunt de les precarietats ostensibles de tot ordre, una instància de representació en què projectar-se i un mirall idealitzador i opulent on reflectir-se com a subjectes protagonistes dels seus propis afers, tal com es postulaven. I era la literatura catalana que hi feia de pretext i d'argument d'autoritat. I hi era protagonista. En projectar atenció al català i a la literatura en català com a valor patrimonial

1. Aquest article s'emmarca en el projecte de recerca «Literatura i corrents territorials (III): la contribució de la literatura i els seus espais de socialització als processos de construcció de les identitats (segles XIX-XX)» (referència PID2019-108296GB-I00), que porta a terme el grup de recerca de Literatura de l'Edat Moderna, Contemporània i Patrimoni Literari (Institut de Llengua i Cultura Catalanes) de la Universitat de Girona. He d'agraciar a Jordi Cornudella, a Marcel Ortín pels múltiples arxius consultats i les informacions facilitades al llarg de la redacció d'aquest treball.

Aquest article és la primera part d'una recerca que es completa amb l'article «Josep Carner i els Jocs Florals. Tres apunts (de 1906 a 1933)» (*en premsa*) i «Pàtria, Fe, Amor i Exili. Mitges notes a dos poemes d'“Absència” (Costa, Clàudia / Bartolí, Gemma / Torra, Georgina (ed.): *Literatura i societat: els certàmens literaris i la construcció de les identitats*. Documenta Universitària, en premsa), que hi fa de postilla.

i monumentalitzador, els Jocs i tot el que hi duu acaben en un univers simbòlic ben definit i prestigiats i doten l'escriptor en català d'un rol inequívoc —el d'elaborar els monuments contemporanis imprescindibles per a la nació literària dels catalans—. I li asseguren una socialització lluïda (Domingo 2018: 155).

Entrat el segle xx, amb la generació de Prat de la Riba, sembla que l'articulació de la idea de país ha passat del camp simbòlic de la literatura al camp de la política activa. D'altra banda, Verdaguer, producte inigualable dels Jocs, mor havent generat tot un corpus d'obra (amb *L'Atlàntida* i *Canigó* a dalt de tot) que ja en farien bons els quaranta primers anys. També és evident que d'ençà d'aquell 1859 la centralitat dels Jocs (en l'espectre oficial de la literatura catalana) va anar minvant en la mesura que es van anar generant altres llocs des d'on presentar amb eficiència què era i què podria ser la literatura en català, i a principis del xx ja hi ha un sistema de periòdics, revistes i publicacions prou establert arreu del país, i sobretot a Barcelona, que serveix de plataforma de promoció i de font d'ingressos a un gruix important d'escriptors. Amb tot, els Jocs generaven un discurs oficial de què havia de ser la literatura catalana, cosa que es pot dir que van seguir fent fins a la dictadura de Primo de Rivera, si no fins arribada la guerra. Els conflictes i polèmiques entorn dels Jocs que hi ha durant els anys en què Carner hi participa amb més assiduitat no són sinó entorn d'això: es genera la polèmica quan els Jocs no serveixen com a òrgan rector, diríem, de la literatura del país.

És llavors que —com dirà Gaziel— Carner els «assalta», amb el canvi de segle, quan els Jocs Florals (a Barcelona i arreu) encara tenien una presència i un prestigi —una *aura*, cosa que permetia a Domingo parlar de «socialització lluïda»— ineludible, però en decadència. Carner encara veu els Jocs Florals com un lloc per a la literatura, és on encara hi ha bona part de la literatura catalana del moment i, per tant, un lloc de sociabilitat (i articulació) de la gent d'aquella república de les lletres catalanes de la qual n'acabaria sent el príncep. Carner organitza Jocs, hi fa de jurat i, sobretot, hi participa i hi guanya premis. La participació ingent de Josep Carner en els Jocs Florals d'arreu de Catalunya i Mallorca és més que cèlebre.² Si hi fem una repassada més o menys exhaustiva, veiem que, abans de la guerra, Carner va obtenir, com a mínim, uns 139 premis (entre premis principals, premis extraordinaris, accèssits i alguna menció honorífica) en, com a mínim, uns 109 Jocs Florals o certàmens afins, i que va fer de jurat en uns altres 15.³ Però potser és més il·lustratiu —sobretot si pensem en la mena de presència que feia Carner en aquests nombrosíssims certàmens— el comentari de Gaziel que citava unes línies més amunt:

2. Albert Manent, al seu *Josep Carner i el noucentisme*, assenyala que Carner, el «1907 havia guanyat més de trenta premis en diferents certàmens» (Manent 1988: 115). Octavi Saltor (1959: 153) ho expressa així: «Josep Carner i Guerau de Liost [...] feren acte de presència en festes literàries innombrables, arreu de Catalunya. A vegades, per actitud polèmica; altres, per homenatge o companyia a una figura jeràrquica; altres, per atracció directa de l'escenari o de la tribuna».

3. Són xifres inevitablement aproximades per la dificultat de resseguir fins i tot l'existència d'alguns certàmens, especialment aquells de dimensions i ambicions més reduïdes o els de poblacions o barris que no comptaven amb una capçalera que fes les funcions de cronista. D'altra banda, en aquest còmput no hi incloc certàmens com ara «Concurs de Prosa» impulsat per la revista *Montserrat*, de la Lliga Espiritual de Ntra. Senyora de Montserrat, del qual Carner n'era el secretari del jurat (veg. *La Veu*

[A]mb aquell diable de poeta barbamec, se'ns ficaven a casa totes les temptacions de sant Antoni —des de Shakespeare i Shelley, passant per Leopardi i Carducci, fins a Laconte de l'Isle, i Heredia, amb les infernals abominacions de Verlaine i Baudelaire [...]. Els xiscles que les escorrialles del floralisme llançaren tot fugint, tot batent-se en retirada, clamaven al cel [...]. I aviat Josep Carner, convertit en capítost d'una nova força poètica, assaltà i destruí els Jocs Florals, després de convertir-los per tot Catalunya en un mena de rifa de premis de moneda, que ell i els seus acapararen estratègicament (Gaziel 1959: 265).

Carner havia esdevingut l'àngel salvador d'aquell artefacte que eren els Jocs Florals, els donava vida nova i un sentit: acostar la literatura catalana a les grans literatures del moment. Amb el temps, tanmateix, aquell àngel salvífic es va anar convertint, als ulls, ja, dels més joves que ell, en àngel exterminador. El comentari de Gaziel és una gran hipèrbole, però no deixa de ser simptomàtic d'alguna cosa: Carner, amb el seu grup (o amb els seus grups, però amb Bofill i Matas al capdavant), havia fet relluir de nou els Jocs Florals durant la primera i segona dècades del segle xx, però amb el temps els havia esgotat per a la generació immediatament posterior: Sagarra hi participa amb assiduitat, rere l'estela de Carner, fins a inicis del anys vint, i acaba publicant diversos articles contra la institució (veg. Sagarra 1930a, 1930b i 1932); Carles Riba, que ja no hi participa amb tant d'ímpetu, i igualment deixa de participar-hi regularment cap a l'any vint; amb matisos, passa alguna cosa semblant amb Clementina Arderiu, Marià Manent o López-Picó. És a dir, és una generació que creix veient que els Jocs Florals poden ser una institució eficaç; però un cop comencen a participar de la vida socioliterària del país, ben entrada la vintena, quan els tocaria heretar de ple dret els Jocs, es troben amb una maquinària que ja no pot respondre eficaçment a la idea que s'han fet de què ha de ser el sistema literari en què s'haurien de moure. Els Jocs ja no els poden ser una institució normativitzadora de res. Els Jocs ja no els podien generar una imatge ni del que havia de ser la literatura catalana ni, molt menys, del que havia de ser el país. Aquesta sensació ja serà insalvable per a les generació d'Agustí Bartra o Mercè Rodoreda —els Jocs Florals de la Llengua Catalana de l'exili ja seran una altra cosa—, i encara més per a la de Joan Vinyoli, Rosa Leveroni, Bartomeu Rosselló-Pòrcel o Salvador Espriu.

1. ALGUNES IDEES, ACCIONS I CONTEXTOS ENTORN DELS JOCS FLORALS (1898-1908)

1.1. Sembla que el primer cop que Carner va concórrer als Jocs Florals de Barcelona va ser el 1898, quan tot just tenia 14 anys,⁴ amb el romanç «Sempreviva. A la mort del

de Catalunya, 05.09.1902, p. 4) i algun altre certamen semblant perquè segueixen una tradició certamentística més acostada a la d'època moderna que no pas a la pròpia dels Jocs Florals d'ençà de la seva restauració.

4. Encara un any abans, el 1887, amb només tretze anys, havia guanyat un accèssit al Certamen científico-literari convocat per la revista *L'Atlàntida* amb la composició «Aplech de refrans» i un altre per la composició en estrofes sàfiques «L'envejós» (Veg. Aulet 1989: 32 i Manent 1982: 21).

eximi poeta en Marián Aguiló» (veg. Carner 2024: 63). L'any següent hi obté un accèssit a la Viola, per «Elevació», i el 1903 hi aconsegueix el primer gran premi: la Viola, per «La sacra expectació dels patriarques». D'ençà d'aquella la primera participació, hi concorre ininterrompudament cada any fins a 1910,⁵ any en què obté la Flor Natural i, després de les violes de 1903 i 1904, el títol de Mestre en Gai Saber. Mentrestant, Carner ha anat guanyant premis diversos en altres certàmens d'arreu del país, hi ha fet de jurat i n'ha ajudat a organitzar. Sens dubte, són els anys de més implicació personal i ideològica en els Jocs Florals.

La concurrència en certàmens literaris, sobretot aquells primers anys, té l'objectiu clar de «sortir de l'anonimat» (Aulet 1989: 30), en la mesura que al tombant de segle els Jocs Florals encara eren «una bona plataforma per a un poeta jove, delerós de fer-se conèixer» (Manent 1988: 114). Aquests primers anys del segle xx Carner es va fent un nom en el panorama literari català i barceloní i progressivament va passant de ser un adolescent que vol fer part del panorama literari i intel·lectual del moment a ser-ne una peça clau com a centre d'un grup de joves —de mentalitat cívica conservadora i catòlica, però de mentalitat literària renovadora— amb capacitat d'opinió i d'acció sobre l'estat de coses de la literatura que s'està fent a Catalunya. És el grup format per gent com Jaume Bofill i Mates, Joan Alzina, Joan Llongueras o Emili Vallès, entre molts altres, que s'articularà al voltant de la revista *Catalunya*, que sortirà entre el gener de 1903 i el maig de 1905 (veg. Aulet 1984).

A les pàgines de *Catalunya* es tracta sovint la qüestió dels Jocs Florals, sempre amb una voluntat de renovació i actualització de la institució. Veiem, per exemple, que el número 9, del 15 de maig de 1903, està tot dedicat als Jocs de Barcelona, que s'havien celebrat el dia 3: s'obre amb la reproducció de l'article de Gabriel Alomar «Los Juegos Florales» (vid. *infra*), i continua amb una nota de redacció sobre els guanyadors, una presentació de Josep Franquesa, president d'aquells Jocs, i un fragment del seu discurs presidencial, una presentació de Francesc Pujols, que havia guanyat la Flor Natural amb *Idili* i el primer accèssit a la Flor amb *La balada de les festes*, i la reproducció dels poemes. Com diu Aulet, «[p]er als redactors de *Catalunya*, els jocs florals constitueixen la principal activitat pròpia del model del xix. Se'n respecta la reputació obtinguda, però se'n rebutja l'encarcament. En l'àmbit cultural en el qual Carner i els seus companys s'estan formant, és la institució més prestigiosa» (1992: 166-167). Carner i el seu grup entenen que els Jocs tenen una eficàcia sobre el panorama literari i cultural català; de la mateixa manera hi veuen el risc de l'anquilosament de la festa en una estètica i una manera de fer cada cop més encarcerada als ulls de les noves generacions.⁶ Serà per aquest darrer punt que cal renovar-los —per mantenir-ne el pes i, per tant, l'eficàcia—, per poder fer compatible tot el pes dels anys de la institució, i, per tant, la tradició, amb les estètiques i maneres que el nou segle portava. Per aconseguir-ho, proposen una doble via de renovació: que tant les maneres de desenvolupar-se de la festa com la literatura concur-

5. Tret de 1907, en què hi és mantenidor.

6. Carner ja havia començat a expressar els dubtes sobre la futura eficàcia dels Jocs, especialment alguns de fora de Barcelona, en alguns articles publicats a *Montserrat*, signats amb el pseudònim *Plautus* (veg. Aulet 1992: 170-171).

sant responguessin al seu temps i —molt lligat a això— «la promoció dels joves autors sorgits de la plataforma jocfloralesca [com ara Francesc Pujols]» (Aulet 1992: 168).⁷ Els Jocs Florals, amb els Jocs de Barcelona com a nucli irradiador inexcusable, es veien com una institució obsoleta i viciada, però irremplaçable, que vivia del prestigi massa antic que emanaven els noms de Verdaguer i Guimerà, amb tot el que arrossegaven també per a la comprensió del país tal com era —un prestigi que, gairebé físicament, definia i unia el país (com ho fa ara) amb una quantitat enorme de places i carrers—, però que, a efectes pràctics, posava al mateix parnàs que noms com ara el d'Ubach i Vinyeta —noms que, d'alguna manera, estèticament, eren cadàvers estètics vivents i que, als ulls dels joves —i amb els Jocs de 1905, ja serà evidentíssim (vd, *infra*)—, eren garants d'un poder que no feia sinó entorpir i embrutar uns camins que estaven pensats per a accedir als setials de la immortalitat literària. Per netejar aquests camins calia que els mecanismes estètics que anaven associats als Jocs s'adaptessin a les maneres del temps.

En un primer moment, Carner i els seus promouen aquesta renovació dels Jocs a través de plataformes públiques, com *Catalunya*, i a través de la participació en nombrosos certàmens. Però partir de 1904, sobretot

[l]a consolidació del grup i els interessos comuns en aquest camp permeten la utilització d'alguns d'aquests certàmens com a plataforma conjunta, per la qual cosa es converteixen en autèntiques activitats pròpies, ja sigui per l'acaparament dels premis o per la iniciativa d'organitzar-los. I són concursos suficientment dúctils i efímers com perquè un grup com el de Carner pugui fer-se'ls a mida, cosa impossible de pensar per als de Barcelona (Aulet 1992: 171).

Són certàmens com el de Moià, el de Palma —tots dos el 1904 i protagonistes del número 33-34 de *Catalunya*— o els d'Olot o Girona d'aquells anys. Hi havia, com diu Manent, «la intenció, mig formulada, d'apoderar-se'n» (1988: 114): d'apoderar-se de la institució, que feia anys que es reproduïa arreu del país (Figueras 2015 i Casacuberta 2013), des de la generació nova d'escriptors, en part, perquè «[o]rganitzar i acaparar els certàmens és també una manera de preservar-los, de vetllar per llur qualitat» (Aulet 1992: 171). Però de mica en mica també va apareixent la qüestió crematística, reivindicada per Carner i els seus des del principi i lligada a la professionalització dels homes de lletres, que, per Carner i tants altres, a la segona dècada del segle xx, ja serà gairebé l'única rellevant.⁸

1.2. Per Carner, treballar per la renovació dels Jocs és treballar per l'expansió del catalanisme per tot el país —el catalanisme que havia de dur a la Mancomunitat el 1914—, però també per la construcció d'un país intel·lectualment vertebrat i literàriament

7. La batalla per la renovació dels Jocs —que és una constant en la seva història— no es du a terme només en els cercle de Carner i, per exemple, altres plataformes com *El Poble Català* també hi remen a favor (veg. Aulet 1992: 167, n. 117).

8. Per a una exposició detallada de la importància dels Jocs Florals en l'evolució intel·lectual de Carner i el grup de *Catalunya* d'aquest primers anys és imprescindible consultar *Josep Carner i els orígens del Noucentisme* de Jaume Aulet (1992: 166-177).

ambiciós. Si en llegim els textos de diguem-ne història literària d'aquesta primera dècada del segle xx, d'alguna manera, per Carner encara funciona la identitat (tot i que cada cop és més feble) entre literatura catalana (si més no el que entendríem per literatura culta oficial) i literatura de Jocs Florals —sobretot la dels de Barcelona. En l'article «De la Província», a partir dels exemples del poeta Francis Jammes i l'historiador Edmond Biyé, dos intel·lectuals francesos que vivien lluny de París i que havien traspassat feia poc, Carner demana de poblar la província, és a dir, les ciutats mitjanes de Catalunya (Vic, Girona, Cervera, Reus, Olot, etc.) de poetes i erudits. Són ciutats que han de funcionar com a contrapès a la brutalitat capitalícia de Barcelona, que han de ser el lloc de calma per a la intel·lectualitat catalana; per tant, per a la generació de productes de civilitat per a Catalunya —és a dir, Barcelona. Escriu Carner: «D'aquesta pobra Barcelona que lluita per totes vosaltres, us en vindrà una vida més enlairada. Sereu transfigurades de glòria, y cada una de vosaltres serà'l símbol d'un aspecte de la noble vida catalana, renascuda en alta civilització» (Carner 1907b: 1). Barcelona és el motor de civilitat de Catalunya, i la província —el país, les ciutats mitjanes— li ha de retornar part d'aquesta lluita cap a l'acompliment de la cosa catalana tot treballant-se intel·lectualment a si mateixes en la seva particularitat, i tot pensant en la seva participació en la totalitat de Catalunya, que ha de tenir el seu mirall òptim en Barcelona.

Sembla clar, doncs, que aquesta educació estètica i sentimental del país està més destinada a no desvincular-lo de Barcelona que no pas a generar unes dinàmiques locals autènticament autònomes.⁹ Barcelona és i hi ha de ser la capital de Catalunya —i de la catalanofonia. Carner i el seu grup agafen l'artefacte dels Jocs per fer-la entrar en aquesta dinàmica. Es pot entendre que, així com Barcelona s'ha de construir, també, a partir de les ciutats mitjanes i de tot el país, els Jocs Florals de Barcelona també s'hauran de construir a través dels certàmens floralescos d'arreu.

En cada reproducció local dels jocs —en comarques, ciutats mitjanes, pobles o, fins i tot, balnearis i espais d'estiueig— es manté aquell element de monumentalització del lloc i del moment a través de la literatura i de la festa —a través de l'artefacte que són els Jocs. El 16 d'agost de 1904, Moià, amb la celebració de la Festa dels seus Jocs, és una virtualitat d'una Catalunya possible. El grup de Carner s'*apodera* d'alguns dels certàmens mitjans i petits per poder generar un precedent tant per a altres certàmens mitjans o més petits com per, a l'últim, influir en les dinàmiques dels de Barcelona. Inventar-se els Jocs Florals de Moià és inventar-se una reproducció alterada del model de Barcelona per tal d'acabar modificant el model. Si, per exemple, s'aposta per una estètica concreta, es generen precedents cap a certàmens que els són veïns i que són encara més perifèrics, però també els serveixen com a antecedent del model de literatura i de societat literària que propugnen. Hi ha l'intent de contaminació cap als Jocs Florals de Barcelona —la festa se celebra a Moià, però tant la premsa (*Catalunya*, *La Veu*, etc.) com els participants: premiats i jurat els hem de situar directament o indirectament a Barcelona—, però

9. Per exemple, en una carta a Maria Antònia Salvà del 04.12.1906, Carner escriu: «Però coses majors vindran, y V. hi serà si a Déu plau. L'èxode de Mallorquins a Barcelona esdevindrà incessant. Ja deu saber qu'ara ens quedem en Torrendell com a redactor de *La Veu de Catalunya*. Yo tinch esperances de veure establerts a Barcelona Mn. Costa, En Riber, En Gabriel Alomar [...]» (EC3: 219).

hi ha, sobretot, una educació estètica del país.¹⁰ A Moià, se cerca un cert prestigi del certamen amb la presidència de Joaquim Ruyra, que l'any anterior havia publicat *Marines i boscatges*, i la presència en el jurat de dos mestres en Gai Saber: Maragall i Guillem A. Tell. I els premiats entren clarament en l'òrbita dels interessos de Carner pel que fa a la renovació floralasca i literària del país: hi ha una presència elevada d'autors que no superen la trentena (Eduard Girbal i Jaume, Ramon Suriñach i Senties, Josep Maria Folch i Torres, Ramon Garriga i Boixader), d'autors mallorquins (Maria Antonia Salvà, Josep Maria Tous i Morató, Joan Rosselló), d'autors indestriables de l'estètica carneriana (Jaume Bofill i Matas, Rafel Masó) i autors de la generació anterior que, com Ruyra, Tell o Maragall, en major o menor mesura, eren reivindicats pel grup de Carner (Salvà, Bertrana), a part d'autors d'àmbit local (Ramon Garriga i Boixader).¹¹

Com diu Jaume Aulet, en els certàmens com el de Moià, hi trobem

la divulgació d'aquells poetes i models que més convenen a cada moment, la institucionalització dels contactes amb aquelles zones geogràfiques seleccionades com a adients per a l'expansió de la influència o l'excusa per a la connexió entre escriptors amb idees afins mitjançant trobades intermitents (1992: 171).

És la manera de crear una Catalunya que estigui relligada culturalment amb si mateixa a través de Barcelona: es creen vincles personals i institucionals al mateix temps que s'expandeix la influència i el model pel qual vetllaven Carner i el seu grup. Carner ressegueix el camí que el catalanisme feia a través dels Jocs Florals per a l'expansió d'unes idees i per a l'articulació d'un país, però amb la idea que a aquella expansió ideològica del país futur li correspon també una expansió i expressió estètica concretes (veg. Casacuberta 2013).

1.3. Als Jocs Florals de Barcelona, el 1903 Carner havia guanyat la Viola d'Or i Argent amb «La sacra expectació dels patriarques»; el 1904, la Flor Natural, amb «Corones». El 1905 es proposava d'endur-se el premi ordinari que li faltava, l'Englantina, amb «Mallorca», i així li seria atorgat el títol de Mestre en Gai Saber. Tenia 21 anys. Però, si anem al volum dels Jocs Floral d'aquell any, veiem que Carner només s'endú un accèssit a la Flor, amb «Llegenda del Montsant» i una menció per «Mallorca», que hem d'entendre que era la seva aposta principal; l'Englantina se la va endur Antoni Bori i Fontestà, amb «La nit a Montgrony».

La història és més o menys coneguda: arribades les votacions, la composició de Bori i Fontestà s'endua quatre vots (els d'Ubach i Vinyeta —president d'aquell any—, Manuel Ribot i Serra, Antoni Maria Alcover —que no hi era present i havia cedit el vot a

10. Albert Manent ho apunta així: «I a còpia d'anys [de passejar de certamen en certamen] els seus versos havien exercit una certa pedagogia auditiva en els assistents als certàmens i aquests sabien valorar-los ja per damunt de les deixalles romàntiques que acostumaven a presentar els floralistes clàssics» (1988: 116).

11. Per a un estudi detallat dels Jocs Florals de Moià, veg. Clarà (2002).

Ubach i Vinyeta—, i Rossend Serra i Pagès, que actuava com a secretari); la de Carner se n'endua tres (els de Manuel de Montoliu, Arnau Martínez Serrià, i Ildefons Suñol). Martínez Serrià i Montoliu tenien 25 i 28 anys; i Suñol, 39; Ubach i Vinyeta en tenia 62, Alcover, 43, un més que Serra i Pagès; i Ribot i Serra, 46. Que Ubach i Vinyeta tingués poders sobre el vot d'Alcover havia de fer que les disputes entre partidaris i detractors de Carner quedessin, de fet, insalvablement igualades, i que el vot de qualitat que exercia Ubach i Vinyeta es veiés com un cop d'autoritat. Això va fer que els tres partidaris de Carner (que semblaria que també havien apostat per composicions de Gabriel Alomar i Josep Pijoan que la resta de mantenidors —i especialment Ubach i Vinyeta— no van considerar), van dimitir de les seves funcions. La crisi de seguida va passar a la premsa, especialment a *El Poble Català*, plataforma habitual de Martínez Serrià i de Montoliu, a qui són fàcilment atribuïbles les diverses diatribes contra el Consistori d'aquell any. El 22 d'abril, cinc dies abans de la firma oficial del veredict, hi llegim:

Hi havien entre les poesies presentades [als Jocs] hermoses composicions den Josep Carner, En Gabriel Alomar, y En Josep Pijoan y contra d'elles s'hi rebelaren el president y altres dos individus del Consistori. Per sort davant per davant d'ells altres mantenidors reivindicaren la justícia, y abans de subscriure un fallo, depriment pera la Institucio dimitiren llurs càrrecs (Redacció EPC 1905a: 4).

El conflicte es va plantejar de seguida com una disputa entre poesia nova i poesia vella. Cal recordar, per exemple, que Ubach i Vinyeta és dels autors que té més premis als Jocs Florals de Barcelona, el primer dels quals, obtingut el 1866; és, per tant, algú que, d'alguna manera, com deia més amunt, encarna la mena de poesia vella, la que, el 1905, com critiquen Montoliu i Martínez Serrià, és la que acaben promovent els Jocs. La poesia nova, no cal dir-ho, s'encarnava (i encara s'encarnarà durant molts anys) en la figura de Josep Carner.

Un cop conegut el veredict, *El Poble Català* tornava a emmarcar clarament la disputa al fet generacional:

Es aquest fallo una bona lliçó pera'ls que patrocinen el nomenament de certes *patums* pera'1 Consistori, mal que no fos més que pera jubilarlos de les belles lletres o com una alegria de ses últimes hores.

Que's mirin ara la seva obra (Redacció EPC¹² 1905b: 4).

El Poble Català arriba a publicar fragments d'algunes composicions guanyadores al número del dia 6 de maig, un dia abans de la celebració de la festa;¹³ escriuen: «A continuació publicuëm uns fragments de les notables composicions premiades dels Srs.

12. EPC = *El Poble Català*.

13. En el número del 13 de maig publicaran el «Mallorca» de Carner, que també havia publicat ell mateix al número del 15 de maig de *Catalunya*, juntament amb la «Llegenda del Montsant» i les «Inscripcions» d'Alomar.

Copio un fragment del poema de Bori i Fontestà, reproduït al número d'*El Poble Català* del 6 de maig per veure'n l'aire: «La font de mos sospirs | D'hivern me la cor-núen | Pel maig quan hi ha llirs, |

Alcover, Alomar y Carner, una petita mostra de la del Sr. Bori y Fontestà, ben expressiva de la seva mediocritat», i, un cop copiats els poemes, tanquen amb un: «Creiem inútil fer qualsevolga mena de comparances. Les faràn els qui llegixin, per nosaltres» (Redacció EPC 1905c: 1-2). La invectiva contra Bori continuarà en la ressenya al volum dels Jocs d'aquell any, signada pel mateix Martínez Serinà. Pel que fa a la resta de composicions del volum —exceptuant «La Serra», «Inscripcions» i «Llegenda del Montsant», de Joan Alcover, Gabriel Alomar i Josep Carner respectivament— no s'està de dir que «son una sèrie de proves més en pro de la causa dels que sustentem el criteri de que o 's renoven totalment els Jocs Florals o es precis enfonar l'instiucio, abandonantla a les pacadores mans de les masses estultes del *Paralelo* de nostra literatura» (Martínez Serinà 1905: 3).

El conflicte generacional d'aquell 1905 s'havia d'entomar, des de la generació dels joves, que tenien Carner com a epítom evident, com una aposta per frenar el canvi generacional que s'estava produint els darrers anys. Si ens fixem en els premis ordinaris, veiem que el 1903 —amb un veredict, com hem vist, celebrat per *Catalunya*—, per exemple, la Flor se l'enduia Francesc Pujols; la Viola, Carner, i l'Englantina era concedida, pòstumament, a Verdaguer. El 1904, Maragall guanyava la Flor Natural, i els accés-sits eren per Carner, Bofill i Matas, i Joan Llongueras; la Viola va ser per Carner, i l'Englantina per Miquel Ramon Ferrà. El retrocés, doncs, d'aquell any 1905, si més no en termes generacionals, era evident. Manuel de Montoliu ho constatava en un altre article a *EL Poble Català* intitulat, precisament, «Salt endarrera», publicat també el dia abans de la Festa:

lo que havia d'ésser manifestació solemnia del rejuveniment constant dels ideals d'un poble, afirmació conscient d'una infatigable exploració y conquesta de l'avenir, constatació indubitable del glatir de la nostra ànima en Intima comunió ab el de l'ànima moderna; lo que havia d'ésser testimoni de la nostra perpetua joventut y de la nostra incansable carrera de cara a la llum, serà en part demà una exhibició pública de velluries ridicles y carrincloneries estantises, que guardàvem soterrades en el baix fons de la nostra societat literària y que ara, per la complicitat d'uns, per la dessidia d'altres y contra els esforços d'uns pocs han conseguit pujar a la superfície, reptant ab un somris triomfal la nostra inquieta llegió d'es-perits joves y proclamant a crits que es factible, pera vergonya nostra, una reculada d'anys en el nostre camí cap avant (Montoliu 1905: 1).

Per contra, en la seva «Memòria del secretari», Serra i Pagès es defensava doblement de la davallada que els Jocs de Barcelona havien patit aquell 1905. Per un cantó, en culpava la baixa qualitat general dels textos rebuts:

[E]ls Jòchs Florals d'enguany, no seràn pas d'aquells que marquin fita en el desenrotllament de l'instiució. De 352 composicions rebudes, la primera garbellada n'ha tretes una munió considerable; y les escullides, fóra d'alguna qu' altra, no passen de mitjanies acceptables, no exemptes pas de defectes y defectes greus en més d'una ocasió (Serra 1905: 67).

Segàntmels se'ls endúen. || M'en roben els serrells | De líquens y de molsa | M'axonen de clavells, | M'axuguen d'aigua dolsa. || Y tot perquè he florit | Boi sempre entre poncelles, | Y tot perquè a la nit | Estimo a Ics estrelles!» (citat de Redacció EPC 1905c: 2).

Per l'altre, situava aquells Jocs en «una tongada de transició» entre dues estètiques, unes massa tendres, i per tant, poc preparades per donar, encara, productes de qualitat, i les altres massa gastades per continuar produint composicions notables:

Romanticismes regressius sense la lluminositat dels idealistes que'ls varen imposar; formes clàssiques, ampuloses, pobres de concepte, ressonàncies axordadores que com el bombo mouen tanta fressa per la buydor que tenen, y obres Incoherents ensemps qu'enigmàtiques que no s'proposen la Bellesa, sinó'l *snobisme* de temporada, venen a lluytar ab les composicions tradicionals de llochs comuns y frases sabudes, ab ressorts coneguts fa temps y respirant un ayre tan mansoy y casolà, que constituexen un art migrat, al que ab prou feynes salva la noblesa de l'aspiració (Serra 1905: 67).

Serra i Pagès continua, tot referint-se a l'adopció de models estrangers per a la literatura catalana:

Els Jòchs Florals vetllan el foch sagrat de la literatura catalana; y si axò no pot excluhir de cap manera tot lo que sigui manifestació de Bellesa, l'instint de patria ha de sobreposarse per llògica evident y fins per egoisme, a fi de conreuar ab preferencia lo que a la terra catalana pertoqui. Vingan alenades regeneradores de per tot arreu; estudiem les grans obres de tols els pobles, però no'ns en fem pas servils copistes, y tractem d'aportar a casa tots els elements possibles per vigorisar y enfortir l'Art català, seleccionantlo y depurantlo, fins que's presenti ben caracterisat, [...].

No'ns hem de dèxar enlluernar per totes les fulguracions literàries d'altres païssos; prou sovint son no més meteors lluminosos que creuan el cel de les lletres, sense dèxar rastre. Hem de procurar per damunt de tot, l'enaltiment de lo nostre, fent Art y Patria a la vegada, concepcions hermosíssimes, que ben be s'agermanan (Serra 1905: 68).

Recordem el que deia Gaziol sobre la incorporació de models estrangers en la poesia de Carner: «[A]mb aquell diable de poeta barbamec, se'ns ficaven a casa totes les temptacions de sant Antoni —des de Shakespeare i Shelley, passant per Leopardi i Carducci, fins a Laconte de l'Isle, i Heredia, amb les infernals abominacions de Verlaine i Baudelaire» (1959: 265). Pel que fa a l'Englantina que va acabar-se enduent Bori i Fontestà, Serra i Pagès ho resol de la manera següent: «A judici del Jurat no s'ha presentat cap composició d'indiscutible mèrit optant a aquest premi» (Serra 1905: 69). Que guanyés aquella composició era tot just un mal menor.

El 7 de maig, sembla que Bori i Fontestà no es va presentar a la Festa dels Jocs. Qui sí que hi va anar va ser Carner, que havia obtingut el segon accèssit a la Flor Natural —guanyada, aquesta sí, per unanimitat, per «La serra» de Joan Alcover. Sembla que, en fer-se públic que havia aconseguit un accèssit, part del públic va demanar, contra el que marcava el protocol, que es llegís la composició; Carner va arribar a pujar a la tribuna, tot i que al final no va llegir el text. Després que Serra i Pagès obrís la plica de la composició guanyadora de l'Englantina, amb el nom d'Antoni Bori i Fontestà, la lectura que en va fer Ribot i Serra va ser interrompuda en més d'una ocasió (veg. Redacció *Juventut* 1905: 6 i Redacció *LVC*¹⁴ 1905: 1).

14. *LVC* = *La Veu de Catalunya*.

1.4. Als Jocs Florals de Barcelona de 1907, celebrats el 12 de maig, Carner, amb 23 anys, ja hi va fer de mantenidor, i hi va llegir el Discurs de gràcies. També va ser l'encarregat d'organitzar la Festa, i va aprofitar l'ocasió per introduir una sèrie de modificacions (veg. Coll Llinàs 2024: XXXVI). Sembla que Carner va ser qui va introduir la Cort d'Amor que acompanyava la Reina de la Festa als Jocs Florals de Barcelona —cosa que feia anys que passava en diversos Jocs d'arreu—; d'altra banda, també va modificar la disposició del Saló —amb grades al voltant i un espai central on hi havia l'estrada presidencial. Un altre canvi previst per Carner, i que no sembla que es vagi implementar, era que els textos guanyadors fossin llegits per «distingides lectores, y entre elles una notable actriu catalana, de talent per tothom reconegut» (Redacció LVC 1907a: 3), i no pels seus autors, com era costum. La preparació i instal·lació de la decoració, encomanada a Antoni Gaudí, va fer endarrerir la celebració de la Festa una setmana (al segon cap de setmana de maig) i encara va tenir el públic esperant al carrer sota la pluja durant una hora (veg. Redacció LVC 1907a: 3 i 1907b: 1). L'aire de canvi que Carner vol donar a la Festa també es trasllada als poetes guanyadors d'aquell any; la majoria, companys seus de generació (i de trifulgues), o, si més no, de la seva corda; hi trobem, per exemple: Llorenç Riber, Miquel Ferrà, Jaume Bofill i Mates, Josep M. Tous, Josep M. López-Picó, Joan Alcover o Gabriel Alomar.

Uns dies abans, el dia 9, Carner publicava a *La Veu de Catalunya* l'article «A propòsit dels Jocs Florals d'enguany», en què marcava la Festa d'aquell any —la seva Festa, gairebé podríem dir— com el moment de transició cap a una nova etapa del Jocs Florals de Barcelona. Abans n'hi havia hagut dues més. La primera, la dels inicis, era d'una «solemnitat provinciana i particularista», «una Acadèmia inofensiva de mitgevalisme», i «tot plegat, escrit en una llengua de vocabulari arcaic i sintaxi castellana» (Carner 1986 [1907]: 54). El segon període seria el de Verdaguer i Guimerà, però també el de la bel·ligerància política en els discursos; són temps en què «[l]a terra catalana fa sentir cada any a la Llotja el deler de llibertat». És un període que s'iniciaria entorn de la Revolució de 1868 i el Sexenni Democràtic i que tindria un dels seus moments de màxima esplendor, segurament, en els Jocs de 1877, any en què Guimerà guanya els tres premis ordinaris, i és nomenat Mestre en Gai Saber, i Verdaguer guanya el Premi extraordinari de la Diputació Provincial de Barcelona amb *L'Atlàntida*. Com assenyala Josep M. Domingo (2013: 183) en relació a aquest anys, tot coincidint amb la partició epocal del Jocs que fa Carner: «Així, és d'una manera ostensible que l'agitació ideològica a l'entorn de 1868 confronta la norma jocfloralesca i el desplegament del populisme herderià, sobre els quals s'ha construït l'escriptor catalanista, amb els requeriments urgents d'una literatura que sigui veritablement “del segle”». Aquesta poesia «del segle», Carner la presenta com a portadora d'un «no sé què de robust, de pagès, de sanot», i escrita amb un «llenguatge realista, massís, vehement» (Carner 1986 [1907]: 55). La tercera etapa dels Jocs Florals que proposa Carner surt d'una nova urgència política: però en aquest cas perquè aleshores, en aquells darrers anys de la primera dècada del segle xx, la política ja «no necessita el caminador del certamen». En el moment en què la política catalana fa «Assembles, fa meetings, organitza grans centres [i] guanya cada cop més formidables eleccions», la poesia pot entrar en un «període civil, de poesia elegant i acurada, de dicció subtil, de rima preciosa» —i això malgrat el Consistori i el Cos d'Ad-

junts, afegeix. És el moment d'una «nova corrent poètica», que té els noms de Gabriel Alomar, Guillem A. Tell, Costa i Llobera o Ruyra com a detonants i que havia de tenir la generació de Carner com a continuadors. Aquest 1907 és el moment que «[l']enaltiment de la Poesia Catalana és ja per ell tot sol una tasca eminentment patriòtica i als Jocs Florals els resta ara només aquesta a fer. Hem assolit que, a l'últim, els Jocs Florals siguin dels poetes» (Carner 1986 [1907]: 55).

En la conferència «De l'acció dels poetes a Catalunya», dita poc més d'un any després de l'article de 1907, Carner torna a establir les tres etapes dels Jocs Florals. El que és interessant d'aquesta conferència, a part de l'aprofundiment més gran que fa de cada període, tot parlant d'autors i textos concrets, és que la història literària dels Jocs s'identifica amb la història literària del país. Una idea implícita que desenvolupa Carner és que la literatura catalana (que vol dir, essencialment, la poesia catalana) reneix, es genera i evoluciona entorn dels Jocs; per dir-ho així, gairebé només és historiable i digna de consideració crítica real la poesia catalana escrita sota el paraigua *floralesc* de 1859 ençà. Això que dic sembla una exageració, però en 1908 tampoc ho devia semblar gaire. És només quan entra al tercer període, «normal, civil, ideal», que «la poesia trenca la fórmula estreta dels Jocs Florals», i «la poesia ja no cap en un concurs» (Carner 1986 [1908]: 89). És el moment, doncs, en què la poesia no només ha pogut deixar de banda la seva tasca política, sinó que, en bona mesura, també ha començat a tenir una vida ressenyable fora dels Jocs. Dic *en bona mesura* perquè, si bé Carner creix amb l'establiment d'una premsa catalana que incorpora tant la literatura com el debat literari, sembla que li és impensable la possibilitat de crear-se un lloc dins el panorama literari del moment al marge dels certàmens, i, especialment, al marge dels Jocs de Barcelona. En 1908, els Jocs encara són, per Carner (i tants altres escriptors), el centre de la vida literària del país i, per tant, el lloc on s'ha d'acabar validant la norma estètica de cada moment —no en va, a «De l'acció dels poetes a Catalunya», lloarà a Guillem A. Tell per ser l'introduïdor de motius de «la moderna poesia francesa» als Jocs, però sobretot per ser l'introduïdor del sonet als Jocs; diu: «Ell duqué el sonet als Jocs Florals, i guanyà per a aquesta privilegiada forma poètica la més envejable fecunditat» (Carner 1986 [1908]: 92). És un moment, encara —i encara s'allargarà—, en què qualsevol transcendència literària (estètica, personal) depèn, malgrat tot, dels Jocs; i Carner va saber-hi jugar per remar-hi a favor i perquè els Jocs li ho retornessin.¹⁵

A la conferència «La dignitat literària», publicada a *La Veu de Catalunya* cinc anys més tard, el 2 de juny de 1913, aquest paper central dels Jocs en la literatura catalana sembla que es deixa de banda a l'hora de fer el repàs (molt més breu que en la conferència anterior) de l'evolució de la poesia del país, que encara queda dividida en tres etapes.¹⁶ De fet, la cosa *floralesca* hi és vista amb una certa ironia; tot parlant dels Jocs de

15. Hi ha autors com J. V. Foix o Salvat Papasseit que tenen una vida literària plena lluny —i de vegades en contra— dels Jocs Florals; malgrat tot, hem de pensar que encara trigaran bastants anys a ser considerats fora d'alguna marginalitat literària barcelonina. També veiem que autors tan poc *floralescos* com Riba o Folguera participen en diversos certàmens d'arreu del país.

16. El 1918, per exemple, segons la crònica que publica *La Veu de Catalunya* d'una conferència seva, Carner encara distingiria tres etapes en la història de la literatura catalana recent, i donaria la pre-

Víctor Balaguer i de tots els vicis que arrossegava es demana «[q]uè esdevindria de la literatura catalana [...] quan manqués un catedràtic d'Institut per a guanyar el darrer brot de taronger d'or o argent» (Carner 1986 [1913]: 123). Per al Carner de 1913, el poeta continua sent «l'entranya més íntima i genuïna del poble», però ha d'optar per la llibertat en la mesura que «[l]a poesia és l'obra més perfecta del món en el sentit que és la menys tributària de la contingència» (Carner 1986 [1913]: 122). El poeta ha de tendir a rejaovenir «la llei comuna dels homes» (Carner 1986 [1913]: 122), això és, que ha d'enfortir la normalitat de la comunitat en la mesura que aquesta comunitat és *normal* i ja ha pres consciència de si mateixa com a particular dins el marc de les comunitats particulars. La poesia d'*ara* només pot existir dins aquest marc de normalitat —encara que sigui, en alguns aspectes, aparent i precipitada. Idealment, el 1913, el context social en el qual ha d'escriure el poeta és «[l']organització creixent de la vida catalana, la frisança barcelonina» i ja no la Festa que la prefigura (Carner 1896 [1913]: 124). No per això deixarà de participar-hi, en part, perquè els Jocs esdevenen durant aquells anys una veritable font d'ingressos per a autors com ell (veg. Sagarra 1930a).

2. IDEES ENTORN DE REINA DE LA FESTA: ALGUNS PAPERS D'ENTRE 1904 I 1908

2.1. Entre 1906 i 1908, Carner va escriure cada any un article dedicat a la Reina de la Festa dels Jocs Florals de Barcelona a *La Veu de Catalunya*. Són textos de to, sobretot, sorneguer i galant, i que serveixen per assenyalar una figura dels Jocs Florals que, malgrat haver estat pensada per incloure a la Festa la meitat femenina de la població —en la mesura que tant jurats com premiats eren (i havien de ser, gairebé diríem) homes—, tenia una transcendència mínima i, a l'últim, una funció gairebé decorativa. La Reina només era l'*altra necessària*, l'element que evitava que la Festa es convertís en una celebració dels homes amb els homes; i calia que la societat hi fos representada sencera. Amb aquests tres articles, al costat d'alguns dels discursos floralescos que pronunciarà entre 1904 i 1908,¹⁷ Carner mira de plantejar la funció diguem-ne metafísica d'aquesta figura —de la qual n'arribarà a dir que (amb la Cort d'Amor) és l'«essència de la festa» (Carner

ponderància dels Jocs només en la segona: «Si mirem la posició actual de la llengua catalana ens serà fàcil de distingir tres períodes. El primer és el que podríem dir-ne l'etapa acadèmica, el d'En Milà i Fontanals, sota la suggestió de Walter Scott, el dels Jocs Florals, el d'En Víctor Balaguer i d'altres. L'altra etapa, del realisme, d'En Verdager, d'En Guimerà i d'altres. I l'etapa actual, en que es va de dret a la consolidació de l'idioma, en quant pugui ésser instrument apte per totes i les més exigents necessitats de la civilització» (Redacció LVC 1918: 9).

17. Carner pronuncia, com a mínim, cinc discursos en diferents Jocs Florals. El discurs presidencial a Berga (1906); i els discursos de gràcies a Moià (1904), Capellades (1906), Barcelona (1907) i Igualada (1908). Al discurs de gràcies dels Jocs Florals de Palma de 1910 la idea encara hi és present en la comparació, de passada i com a salutació, de la Reina de la Festa com la Nuredduna de Costa i Llobera. Vd. ANNEX 4.

1906b: 2)— dins el microcosmos dels Jocs Florals —per tant, performàticament, gairebé s’hi tractarà com a epítom de la funció de la dona dins la Catalunya Ideal.

El 1906, Carner, després de saber el nom de la Reina d’aquell any, que va ser Carme Amat i Matas, escriu:

Y totseguít s’ens es feta present a la imaginació la Llotja esbelta, plena de flors, impetuosa-ment invadida de frescor y de joventut. Y la gent plena de vivacitat, contenta de sentirse l’esperit tan amplement obert a una emoció poètica inusitada.

Y en aquella llum hermosa, forta, daurada, de debó «reyal», el redressarse de tothom, el guaytar ávidament, vulnerant àdhuc les lleys del equilibri, onejant les testes ab veritable emoció... La Reyna avansa!

Es la personificació de les perennes belleses invencibles, en una deliciosa y momentània bellesa corpòria als encisos de la qual tothom se ret. Es, com ha dit esquisidament l’Alomar, la sibilla d’un poble renaixent que ceneix al bell idioma la *mística corona de l’alta joventut*... (Carner 1906a: 2)

La Reina de la Festa no només encarna la Bellesa, sinó que, acompanyada per l’aura del lloc i del moment, també encarna, des del seu tron, el guiatge del «poble renaixent» a través del guiatge de l’idioma d’aquest poble en la seva expressió més ideal, que és la poesia. Com dirà al cap d’uns mesos en el discurs presidencial dels Jocs Florals de Berga, la poesia «acompleix encara en els pobles una missió parecuda» a la de la paraula de Déu, que, «penetrant els cors, l’infame i esvalotada confusió, asserena, reparteix i harmonitza. Ella dóna a cada cosa la seva manera i raó d’esser, les oposa entre elles i les hi adjudica privilegis distints, unificant-les, però, en una bellesa suprema» (Carner 1986 [1906]: 43).¹⁸ A la primera dècada del segle xx, per a Carner, els Jocs Florals encara podien servir a la societat catalana d’«instància de representació en què projectar-se» i de «mirall idealitzador i opulent on reflectir-se com a subjectes protagonistes dels seus afers» (Domingo 2018: 155). Els Jocs eren encara un lloc en què Catalunya es podia representar i projectar desvinculada de qualsevol altra realitat que ella mateixa, i l’eina més directa per a aquesta representació i projecció era la llengua. I això també ho entén Carner: la llengua és el fonament i el que amalgama diguem-ne ètnicament un poble, però la llengua no és tot just el punt de partida, cal una *actitud* i unes idees de construcció social en els seus individus; i per al Carner d’aquells anys (i per molts dels seus contemporanis) això passava per diferenciar en què consistia aquesta actitud pel que fa als homes i pel que fa a les dones. Dins el Joc dels Jocs Florals això suposarà també les seves representacions: els homes (majoritàriament) seran els encarregats del pensament i de l’acció, del jurat i de la creació, del moviment, per tant; i les dones (representades per la Reina de la Festa) hi seran un element estàtic, inamovible: el botó de la roda al voltant del qual hi haurà el canvi —de premis, de lectures, de discurs, d’accions: d’homes— que és el transcurs de la festa.

És partint d’aquesta idea de fons que, quan unes línies més avall, en l’article de 1906, escriu «¡Oh Bellesa! Tú has presidit la nostra ressorgensa. Heus aquí la glòria, l’orgull juvenivol del Catalanisme» (1906a: 2), Carner ens fa evident la corrua de substitucions

18. El paral·lelisme entre la paraula de Déu i la poesia de Carner ja el feia servir a l’inici del «Discurs de Gràcies» que va pronunciar als Jocs Florals de Mojà de 1904 (veg. Carner 1904: CLXIV).

que hi ha en la Festa dels Jocs. La Bellesa hi és, en un darrer grau d'abstracció, l'Ideal del país, presidint, conscientment o inconscientment, el dia a dia dels individus del poble, transcendits «d'una joia íntima [...] d'ésser catalans» (Carner 1914a: 322); en l'individu hi ha l'*aspiració* —mot caríssim carnerià d'aquests anys— «que no calla mai més de la vida quan ha entrat dins el cor» (Carner 1914a: 322).¹⁹ L'Ideal presideix el ressorgiment d'aquesta *aspiració* en els individus i en el poble perquè n'és la fi a aconseguir.

En un grau intermedi, la Bellesa hi seria com a substitució de la Poesia, com a primer element de realització d'aquest Ideal i com a primer moment ordenador —civilitzador— del poble, espiritual i material. Al discurs de Berga llegim, en aquest sentit —en copio un fragment una mica llarg per veure'n, també, el to—:

Quina és aquesta veu que ressona per damunt de nosaltres, simbòlica, prodigiosa i transcendental, atraient-nos a la Divinitat, abrandant-nos amb valenties d'epopeia, fent-nos forts en la raça, dant-nos l'esgarripança de la pàtria, recordant-nos les reivindicacions i les justícies? Es certament la de la Poesia, que decideix la sort dels pobles; el so de la lira del diví Orfeu, fundador de ciutats; i la Poesia essent estada ella sola el motiu de què pedres vinguessin sobre pedres, i casals i murs fossin bastits, no abandona jamai l'obra de la seva creació, li conserva tothora la natural essència, en purifica i exalta els compostos, i ateny cada vegada més nobles ideals guiant l'ànima popular en una ascensió indefinida per la llum.

[...] les civilitzacions i els imperis es mouen només en virtut de la Poesia, i les superbes acometivitats dels polítics, les brillants conquestes de les armes, els guanys desbordants dels hòmens d'afers, els somnis deliciosos dels artistes, només neixen, coexisteixen i s'unifiquen en incomparable conjunt nacional mercès al verb d'un poc qui és estat capaç de fer rajar la font de l'energia, i consegüentment de la victòria, de les mateixes àrides roques d'un desert d'indiferència, de les mateixes tombes del desengany i de l'oblit.

Catalunya, nostra Mare, ha reviscut a l'evocació que infalliblement reïx. Contempleu el miracle de la Poesia (Carner 1986 [1906]: 43-44).

La Poesia —el verb conscient de ser-ho a través dels seus poetes, ordenat i ordenador— presideix el camí cap a la consecució de l'Ideal de Catalunya en la mesura que és el verb —el verb del lloc— la cosa que fa que els individus que viuen i *actuen* en el desordre es puguin ordenar com a comunitat —civilitzar. La Poesia és la materialització d'aquesta «energia» —mot també utilitzat sovint per Carner aquests anys—, que crec que l'hem d'entendre com a l'*enèrgeia* aristotèlica, és a dir, de procés actiu cap a la realització del *si mateix*; és l'activitat que du a una consecució. La Poesia, doncs, és constatació i anunciació d'un Ideal a *acometre* —que per al Carner d'aquests anys, i com es pot sobreentendre en el discurs de Berga, té alguna cosa de la Ciutat de Déu—, i neix d'aquesta energia original, que funda els pobles en la seva unitat nacional, i, en la civilització, els manté també arranats a aquest primer moment d'existència, impulsant-los des de baix i fent-los mirar enrere, diríem (veg. Carner 1986 [1908]). La Poesia presideix la constatació d'un *nosaltres* en els individus d'un poble, el funda (Carner 1986 [1908]: 76-77), i presideix «la nostra ressorgensa» com a catalans perquè n'és el primer motor. En aquest punt —i en d'altres, com veurem més endavant— sembla clar que Carner té present el

19. Al mateix «L'èxit i la immortalitat» Carner arriba a parlar de «misticisme patriòtic».

text «Els Jocs Florals» de Gabriel Alomar (publicat el 15 de maig de 1903 a *Catalunya*, revista que dirigia Carner mateix, però aparegut uns dies abans, el 9 de maig, al diari mallorquí *La Tarde*). En el text, Alomar parla així de la funció del poeta i de la Poesia per a la formació i afirmació dels pobles:

Los grandes movimientos sociales se inician en las estrofas de los poetas, en el sentimiento, vago todavía, pero fecundo y de infalible intuición, de los videntes, de los evangelistas; y de ellos lo recoge, amplificándolo, parafraseándolo, definiéndolo, la intelectualidad de los pensadores, antes de que tome cuerpo y se encarne en la voluntad enérgica de los apóstoles y los grandes guías. Pues bien: los Juegos Florales de Barcelona han sido el primer aleteo, el primer latido de la resurrección de Cataluña (Alomar 1903: CCCLXXXVII).

Els primers paràgrafs de «De l'acció dels poetes a Catalunya», de fet, semblen gairebé una paràfrasi d'aquest fragment. No cal dir que Carner —amb Alomar—, com dirà a l'article «A propòsit dels Jocs Florals d'enguany» (i més tard a «De l'acció dels poetes a Catalunya»), se situaria en aquest diguem-ne segon moment del sosteniment de Catalunya: passat el moment de la «infantesa» del país (Carner 1986 [1908]: 77) —que és el moment dels homes de la poesia i del desvetllament intuïtiu—, ara tocava deixar pas als homes de pensament i als homes d'acció —i així els poetes podien escriure no per *fundar* (una llengua, un poble), sinó per *construir* una literatura; ja no són centrals, però sí que són necessaris en la mesura que, per la llengua, encarnen la veu del poble: tenen cura de l'ordenació i eixamplament de la llengua i, per tant, de l'ordenació i eixamplament de les seves possibilitats en la mesura que són part de la comunitat que la llengua agombola.

Finalment, en el discurs, i en un grau primer, de presència física, que permetria la resta de substitucions, la Bellesa hi seria com a substitució de la Reina de la Festa —que és la figura que permet tota la resta de substitucions—; primerament a partir del verb *presidir*, perquè és la Reina de la Festa, qui presideix, de fet, els Jocs Florals, que són la marca material més evident, per simbòlica, del ressorgiment del país. Per un dia, retòricament, la Catalunya Ideal podia prendre forma i cos i, en la seva essencialització màxima, com vèiem més amunt, asseure's en el tron de Puig i Cadafalch; és per això que Carner, en l'article que li dedica el 1908 («Per Madona Reina de la Festa d'Enguany»), pot escriure:

Nova Regina—vinguí a dir—puig us posen en una mena d'altar, jo us adreçaré una mena de pregació. Benèhiu nostra civilitat naixenta. Convertiu en una amable estrofa l'aldarull de les nostres gentades. Feu que'l poble, per admiració de la vostra bellesa, esdevingui pietós y contemplatiu. Deu elegant inspiració als poetes. Multipliqueu la finesa de les converses (Carner 1908a: 1).

La Reina de la Festa, als ulls (retòrics, simbòlics, diguem-ne com vulguem) de Carner es torna una mena de marededeu trobada²⁰ que té el poder d'obrar el miracle de la civilitat

20. El joc amb la Mare de Déu, Carner el juga ja al «Discurs de Gràcies» dels Jocs Florals de Mojà: «Hermosa verge, vostres mans ens ofereixen els guardons, vostre esguard ens dú a revolades vers aquell foc qui engendra l'imortalitat. Un poeta us ha donat flors y tot un poble us en demana» (Carner 1904: CLXV).

i de l'ordre —no en va actuar amb «les gentades» com actuen els poetes amb els mots de la tribu, que els ordenen en versos i estrofes.²¹ Carner, com deia, no fa altra cosa que donar a la Reina de la Festa la funció de centre de representació al voltant del qual orbiten per un dia els ideals que encarnen els Jocs i, a l'últim, la Catalunya que es mostra amb «l'orgull juvenívol del Catalanisme» (Carner 1906a: 2), un catalanisme que és, sobretot, el catalanisme polític de Prat de la Riba, però que és l'herència del catalanisme literari de la Renaixença.

A l'inici de l'article de 1906, Carner, com vèiem, evoca el poema «A una reina de la festa», també de Gabriel Alomar. Al text, la figura de la Reina de la Festa es tracta com una sibilla: hi és un oracle que assenyala i guia el poble «renaixent» cap al futur, però que, al mateix temps, està amarada d'aquella llatinitat i mediterraneïtat tan cares al moment, una llatinitat i mediterraneïtat que no deixen de ser l'evocació d'un passat ideal que es lliga a l'ancestralitat del «vell idioma», que és la testa del poble, el lloc d'honor on la reina-sibilla ceneix «la mística corona de l'alta joventut». L'idioma és el garant de la tradició i l'element més palpable i més fondo de l'esperit del poble i, per tant, n'és també el fonament per al progrés i la civilització.²² En el poema d'Alomar —i aquest és el fil que estira (mig amb sornegueria i mig amb serietat) Carner—, la Reina de la Festa tindria, simbòlicament, una funció semblant a la d'una sacerdotessa enmig d'un culte a Apol·lo, posem per cas, però, en lloc d'embriagar-se del déu, s'embriagaria —serenament però— d'aquella idea de Catalunya a què els catalans, sense saber-ne gaire la forma final, *aspiren*. Al discurs de gràcies d'Igualada de 1908, Carner ho diu així: la Reina de la Festa i la Cort d'Amor que l'acompanya són «com una personificació miraculosa de tots aquells ideals may definits, de totes aquelles aspiracions may aquietades, hont se trova la causa deliciosa y crudel de la vida dels homens» (Carner 1908b). (El que separa l'actitud romàntica d'Alomar de l'actitud cívica de Carner és aquest *com*). És una visió de la Reina de la Festa que Carner ja havia de tenir present de l'article en castellà de Gabriel Alomar que citava més amunt. Alomar resumia així —amb molt més d'abrandament i molta menys ironia que Carner— els atributs de transcendència de la Reina de la Festa:

que el Eterno Femenino, personificado en la desconocida que este año consagrará la fiesta desde el trono presidencial, bajo el rayo de sol que ampara todas las princesas de la leyenda madre, ungida de luz la gentil cabeza, cubierto el pecho de flores como un nido de madrigales y de idilios, derrame sobre el pueblo reunido a sus pies la gracia protectriz, santificadora de todas las empresas humanas (Alomar 1903: CCCLXXXVII).

La transcendència i abrandament romàntic d'Alomar figuren una Reina de la Festa que, en ser-ho, perd alguna cosa de la seva personalitat i de la seva humanitat concretes —el *desconocida* és prou clar en aquest sentit. Per Alomar, la Reina de la Festa és alguna cosa així com la garant del *Volksgeist*, que es mou entre l'agre de la terra i la urbanitat

21. La metàfora de la construcció nacional com a *epopeia*, per exemple, també la hi llegim més d'un cop (veg. Carner 1906b i Carner 1914a).

22. En el text de 1903, Alomar, per exemple, escriu «por la boca de los poetas, habla la tradición, la abuela tradición, el alma oculta de las naciones» (Alomar 1903: CCCLXXXV).

més aristocràtica. Carner, per la seva banda, tot prenent-ne l'esperit, anteposarà l'exemple civil concret al joc retòric transcendental, és a dir, el símbol al valor simbòlic —anteposarà la dona concreta a l'Etern Femení, però sense oblidar-lo—, i per això no deixarà de dedicar els tres articles a *La Veu de Catalunya* a les persones concretes que ostentaran la posició de Reina de la Festa.

En aquests textos —i en els discursos floralescos, potser de manera més evident— hi ha una retòrica apresada de la *donna angelicata* i els seus derivats. Ara bé, com apuntava, per Carner la Reina de la Festa no serà mai una dona *només* idealitzada, vista i no vista en sortir de missa, sinó que és una dona cívicament i moralment compromesa (o, si més no, plenament imbricada en la societat), tractada sempre entre la galanteria i la ironia. Si hi ha una transcendència (sempre entre parèntesis, sempre invocada des de la ironia),²³ s'ha d'evocar des de la vida pràctica, que és el lloc real per a la construcció d'alguna cosa. En l'article de 1907, «A la Reina de la Festa» (signat amb el pseudònim Oleguer Recó perquè aquell any Mn. Llorenç Riber, guanyador de la Flor Natural, havia delegat a Carner l'elecció de la Reina), Carner esbossa aquest capteniment exemplar de la futura Reina de la Festa, que es podria resumir amb la «gràcia» i la «gentilesa»:

Car la bona gracia es dó sobreexcel·lent en una Sobirana, y, ella, juntament ab la vostra gentilesa, us fa invencible. [...]

Sia donchs lloada la bona gracia que poseu en tota cosa; en la pietat, en la joia, en el fresch parlar, en el riure ahont sona vagament un picaroleig infantívol, en la lluminosa simpatia del esguart, en la posa del cap tan escaiguda —entre aquiescent y maliciosa (Carner 1907a: 1).

Àgata Sanllehy és una barcelonina exemplar —llavors ja vindran l'aura de la Festa dels Jocs Florals i la retòrica a fer evidents els aires de transcendència que emanarien de l'exemplaritat. A l'article de 1908 també lloarà Maria Ricart perquè «Ama les venustats literaries, y àdhuc n'és una subtil escatidora» (Carner 1908a: 1). La civilitat concreta és assumible per les barcelonines; i si la civilitat és el camí cap a l'ideal femení de què parla Carner quan parla de la Reina de la Festa, arribar a ser-ho, arribar a ser la Reina de la Festa, pot ser, fins i tot, una cosa desitjable per tota dona: un petit triomf individual i ciutadà —un mirall i una projecció— que arrossega tota una idea de ciutat (i de país), i, amb ella, tota una moral. En el gest concret hi ha la *representació* de l'Ideal en la mesura que la dona concreta que fa de Reina de la Festa *representa* «la molt graciosa feminitat» (Carner 1908b).

És en el «Parlament de comiat» que pronuncia a Igualada quan fa més evident aquesta participació del comportament i del gest d'aquella Bellesa —d'aquell Ideal cívic:

Vosaltres, dones gentils [les de la Cort d'Amor, amb la Reina de la Festa] qui heu rebut la besada inmaterial de l'art suprema, esdevindreu d'una bellesa mes gran. Els ayres clars, el sol de primavera, el ví d'or, el caminar per entre vergers, podran augmentar vostres encisos,

23. En el camp de la vida diguem-ne real, Carner, el 31 de gener de 1907, escrivia a M. Antònia Salvà el següent: «Per no fer res, no faig ni l'amor. No he passat ja may en matèria femenina d'una contemplació entre idealista y picaresca» (EC3: 222).

però la Bellesa no té pas un origen material, y may assolireu mes que una hermosura fada i grollera, caricatura de la Bellesa, si no us asserena i eleva les mirades la dolça contemplació, si la vostra paraula no es escullida com la tumbaga de vostres dits, si en el mohiment adorable y armoniós dels vostres cossos no hi [ha] un principi d'excelsitut espiritual que us faci de tothom enamoradores y no pertorbadores de ningú (Carner 1908b).

Si la bellesa no és material, és moral; i la vida moral només es *mostra* per les maneres de fer.

2.2. El pensament entorn d'un ideal femení del moment, d'una dona implicada moralment en la construcció del país, amb una quotidianitat que també cerca una transcendència social (potser puntual), tenia un petit marc en algunes de les gloses de 1906 d'Eugeni d'Ors —i, finalment, en la concepció de la figura de *La ben plantada* i de les «oceànides» en general (veg. Murgades 2020: 435-438). Ors dedica tres gloses a Carme Amat, Reina de la Festa dels Jocs Florals de 1906: la primera («Elogi de Carme Amat», del 5 de maig), anterior a la festa, la celebra com a amant de la música i com a «gentil escoltadora»:

En tant, els ulls de la gentil escoltadora vagabundegen... Vagabundegen! Si, certament. Els més hàbils y aplicats investigadors no han sigut prou subtils pera esbrinar en ells una o altra decidida direcció. Se diria que la Reina Carme, quan oeix música, no mira altra cosa que... la música. La música vivent en les invisibles visions que vaguen per l'aire. Y, si en algunes mortals formes arriba l'esguard a fixar-se, és amb repartiment tan imparcial, tan equitatiu, que massa clarament revela que lo que en elles el logra reposar, no és la llur materialitat contingent, sinó l'ideal Arquetipus, la eterna Perfecció formal que hi dorm al fons... (Ors 1996: 107-108).

La idea, amb menys matisos diguem-ne metafísics que en els textos de Carner, és la mateixa: hi ha un gest que fascina, i fascina perquè *amaga* alguna cosa més alta, una perfecció (moral, ciutadana), i el *model* d'alguna cosa que és una certa condició de «sobirana» (en un sentit moral i de *naturalesa* diríem); per tant, de persona òptima per ocupar la posició de Reina de la Festa —per fer que Catalunya, d'alguna manera, s'hi emmiralli. La segona de les gloses («La roba de Carme Amat», del 7 de maig), més breu, està dedicada al vestit que duia Amat durant els Jocs: perfecte, tant per al lluïment del seu «cos gentilíssim» com per al lluïment de la festa mateixa; era la reina amb el seu vestit qui il·luminava la Festa. És en el tercer article («Encara sobre les catalanes hermoses», del 9 de juny), inserit dins la sèrie que Ors dedica a parlar d'una possible «Galeria de catalanes hermoses»,²⁴ quan veiem que la fascinació que genera el gest de Carme Amat, exemple de dona hermosa i de dona il·lustre, té un *efecte* damunt del poble; escriu Ors:

24. Ors presenta la creació de la «Galeria de catalanes hermoses» en la «Glosa» del 26.03.1906 («Bellesa regina») i l'acaba de presentar en la del 06.04.1906 («Galeria de catalanes hermoses»): «Imagino per a la realització una cosa així: —un cop l'any els nostres pintors tindrien una festa de pàtria, art i galanteria. —¿No la tenen els poetes? ¿No la tenen, a hores d'ara, els músics, també? ¿Per què no els

Un significatiu episodi dels aconeixements d'aquests últims dies és prou eloqüent en així. Parlo de l'ovació tributada pel nostre poble, en el curs de la manifestació de la Solidaritat Catalana, a la Carme Amat, Reina de la Festa dels Jocs Florals... Aquella sola ovació basta pera demostrar com son fecondes en la vida certes propagandes sentimentals, que, al primer esguard dels ulls frívols, podrien aparèixer com estèrils (Ors 1996: 147).

En el context polític, l'ovació a Carme Amat és una ovació col·lectiva *sentimental* —és a dir, inconscient— a la bellesa de la Reina de la Festa, i, per tant, a l'ordre ideal del país; és una ovació a un símbol de la civilitat de la pàtria construint-se. És una ovació a la cosa perfecta que rau al fons del gest de Carme Amat —i de la qual n'és símbol—, que és la idea de Catalunya que representa la Solidaritat Catalana de Prat de la Riba. A la manifestació potser hi ha hagut el discurs polític que presentava unes idees, però ha calgut la presència de l'esguard, diríem, per *fer-les evidents* al poble.

Laia Martín ha resumit molt bé l'interès simbòlic d'Ors per la figura femenina (centrant-se, sobretot en *La ben plantada*, que encara s'havia de perfilar, al llarg de les «Gloses» de l'estiu de 1911), i el planteja en dos punts. El primer és «l'apostolat pràctic (la dona és agent de civilitat)»; la dona és qui educa els infants i qui té cura del bon funcionament del nucli darrer de la societat, que és la família. El segon seria «de caire més profund: les dones són les mares, les que transmeten i reproduïxen la Raça. Raça que té una vessant essencial: l'estètica (reproduïxen la Bellesa clàssica i mediterrània). I estètica ja implica Cultura: és *fer* Bellesa, crear a partir del Caos, ordenar sota l'imperi de la voluntat» (Martín 1984: 37). L'educació moral del poble passa per una educació estètica. Sens dubte els textos de Carner d'aquests anys participen d'aquesta concepció de la dona en la societat catalana, que, com també indica Martín, és més o menys transversal als autors que en diríem noucentistes (Carner, Ors, Guerau de Liost, etc.). És una concepció que té a darrera l'«Etern Femení» que apareix als versos finals del *Faust* de Goethe (veg. Murgades 2020: 435-438), una idea que a finals del XIX, amb la generació d'Alomar —com hem vist— i Maragall,²⁵ ja generava una gran atracció.²⁶ És la idea de la dona redemptora, portadora d'eternitat, que *contempla* ingènuament alguna mena d'absolut (per això la Mare de Déu n'és l'exemple més perfecte), i que a través del gest —de l'esguard— acompanya l'*acció* de l'home, de l'heroi —la metàfora bèl·lica (de la justa de poetes, per exemple) és presentíssima en aquests textos carnerians. En la dona, com en la poesia, tot s'expressa de forma intuïtiva; i tant la dona com la poesia tenen una funció de deixondiment de l'altre; hem d'entendre, però, que només són indicadors del camí a fressar, mai

pintors? —Aquesta festa consistiria en la celebració d'una Jocs, d'un concurs. Algú —que bé podria ser l'Ajuntament de Barcelona, antic protector d'institucions semblants— destinaria una quantitat per a premi i adquisició del *més artístic retrat d'una bella dona catalana*. —Foren així dos els elements a atendre en la tria: hermosura del model; valor de l'art pictòrica» (Ors 1996: 75). Ors insisteix en el tema amb les gloses del 07.04, 09.04, 10.04, 16.04 i 17.04.1906; després el tema tornarà a aparèixer puntualment.

25. És fàcil de plantejar —i segurament s'ha fet— aquell «basta una noia amb la veu viva | per redimir la humanitat» sota la idea d'Etern Femení.

26. El 1904, per exemple, Guerau de Liost guanya el segon accèssit a la Flor Natural dels Jocs Florals de Barcelona amb un conjunt de poemes amb el títol, precisament, de «L'Etern Femení», en què, sota l'empara de la Mare de Déu, repassa i idealitza les edats de la dona.

agents del canvi, diríem. Per tant, hi ha d'haver un després: «De la visió cal passar a la realització» —escriu Carner—, que és la cosa dels homes —i ho escriu tot estrafit «algunes veus autoritzades» del moment que optarien per l'abandó dels Jocs (i de la poesia) un cop s'havia encarrilat la construcció *activa* del país (1986 [1908]: 76). Cal arribar a aquesta *realització* de després, però s'ha de fer sense oblidar la part de la *visió* que l'ha propiciat. Com passa amb les derivades dantesques de la *donna angelicata*, l'home s'acompanya de la dona com a *altra absoluta* d'ell mateix, que l'ajuda a aconseguir-se i a aconseguir la seva fi per via de l'acció. Ara bé, si per les laures i les beatrises de sempre i arreu aquest acompanyar cap a un compliment d'alguna cosa es feia des d'una acorralitat, de la mena que fos, i per Maragall o Alomar aquesta ja pot *acompanyar* plenament dins la terrenalitat i la presència física —encara que amb regust impersonal—, en la generació d'Ors i Carner ja ho farà des de la circumstància, des del gest efectiu i pràctic exemplar, és a dir, des de la ciutadania concreta. És per aquesta raó que Ors i companyia no veuen en la figura de la dona només la projecció del jo de l'home, sinó la projecció del nosaltres: la dona es representa a si mateixa com a sostenidora i nodridora de tota collectivitat (família, país, civilització); és a dir, que cada dona representa la seva idealització, finalment, com a mare del seu poble sencer i en l'«eternitat» —és el procediment metafòric invers al que fa Carner quan parla de «Catalunya, nostra mare» al discurs dels Jocs Florals de Berga (1986 [1906]: 44).

El Carner d'aquests anys —igual que l'Ors que promou la «Galeria de dones hermoses»— és prou clar en la idea que l'homenatge i el reconeixement a la dona catalana serveix per mirar de representar l'ideal a través de l'aura dels contextos —ja sigui presidint simbòlicament els Jocs, ja sigui tenint un retrat penjat a una galeria noble de la ciutat— com a eina de propaganda didàctica i moralitzant per a la resta de dones i, per tant, per al país sencer. En l'article de 1906, per exemple, Carner no s'estava de reclamar un augment de la presència i «veneració» de la Reina de la Festa, no només pels Jocs com a institució, sinó per la ciutadania mateixa —i especialment per les dones (veg. Carner 1906a: 2).²⁷ I el 1907, a «A propòsit dels Jocs Florals d'enguany», no s'està de reclamar per a l'etapa dels Jocs que llavors començava un «exaltament cortesà de la feminitat» (Carner 1986 [1907]: 55); és un *exaltament* que ell mateix inicia amb la incorporació de la Cort d'Amor a la Festa de Barcelona i amb la proposta (no reeixida) de donar a declamar els textos guanyadors a diverses dones, entre elles, actrius reconegudes (veg. Redacció LVC 1907a: 3). Si hi ha una presència més gran de la Reina de la Festa i de la feminitat,

27. «Jo estich segur de que'ls Consistoris dels Jochs Florals aniran tendint cada any més a enriquir la supremacia de la Reina y a fer lo més amples y imponents possibles els ritus de la nostra veneració. Però també ha d'ésser la gent, la gent catalana amiga del Art, l'Amor, la Pàtria qui instauri belles usances a llahor de la Reina, y li fassi reyal tot el reste del dia desde que ella surt de Llotja. No sé quins plahents ensomnis me venen: un present sumptuós ofert per les dones catalanes en significansa de llur adhesió a l'Escullida; cants dels infants a la Bellesa, qui s'adresa en una personificació adorable; mil varis homenatges serenament apoteósichs».

Com a precedent d'això, en el número de *Catalunya* dedicat als Jocs Florals de Moià de 1904, el primer poema que hi llegim és una «Endressa. A la Reyna de la Festa» de Rafel Masó, que hi havia guanyat la Flor Natural (Masó 1904). És altament versemblant pensar que el poema va ser escrit a instància de Carner.

hi haurà una presència més gran de l'exemple, que, recordem-ho, no és només per a les dones del país, sinó per a la societat en general.

Al final del discurs de gràcies dels Jocs Florals d'Igualada de 1908 és el lloc on més clarament advocarà per aquesta idea d'homenatge a la dona i exemplaritat pública:

Nosaltres, els poetes, guardonant la vostra amistat us aclamarem Regines no solament en aquestes festes, sino en tota la complexitat de la vida social, ahont vosaltres, testimoni de les nostres continues batalles, heu de ferhi presidir un sentit superior de galania, com si assistissiu a un torneig heróych. Y en cap de les lluytes empreses per la nostra gloriosa y amada Catalunya, en tots els camps de la civilisació, podrèm assolir joya total si, haguda la victòria, no us veyem a vosaltres en el trono de la pau oferintnos l'amor cobejat, l'amor qu'es ordenació a la fi de totes les coses, occeà ahont totes les contingències febrejen incessantment per arribar (Carner 1908b).

No cal dir que, malgrat aquests moments diguem-ne de reconeixement, es tractava d'una visió de la dona que la mantenia allunyada de tota presència pública real i de tota acció política institucional; i això és el que denunciava Carme Karr a Ors des de *Joventut* el setembre d'aquell mateix 1906. Karr s'adreça a Ors, que des del «Glosari» havia escrit diversos textos didàcticomorals sobre la funció social de la dona catalana en la línia que vèiem fa un moment. Escriu Karr:

Vostres gloses ens han parlat sovint de la dòna, pero sobre tot de la dòna hermosa: *de la Catalana hermosa*. [...] Y arribo —¿*Tarde y con daño*?— al seu propòsit: Vinch, *Glosador* galant i sincer, a demanarvos: què'n pensèu de la dòna catalana baix el punt de vostè de la Inteligencia —de la Percepció, —de la Cultura, de la Unitat social? [...]

¿Creyèu en la dòna Catalana fòra de la llar? [...] ¿Creyèu que *pot arribar* a la Fe de la dòna Catalana l'Intellectualisme modern tal com el sentiu? [...]

Aquí ahont les poques dònes artistes tenen més por que jo —encara— de tot. [...]

Aquí ahont les dònes qui escriuen —alguna d'elles certament millor y ab altres hardides volades que més de quatre mestres en Gay Saber y que algún *gran* novelista —català de testa grisa ab traduccions y tot...— *Aquí*, donchs, ahont dites dònes pera *poder* escriure les veritats de la vida vera, tenen d'amagar llur valenta y admirable personalitat sota una vergonyanta firma masculina...

Aquí... ¿qué *pot*, què *dèu* fer la dona? (Karr 1906: 584-585).²⁸

Karr reclamava un espai real per a l'acció de la dona dins la societat catalana. Fins aleshores el mínim espai de què havia disposat (que gairebé havia furtat, podríem dir), malgrat totes les limitacions per a la llibertat individual i d'expressió de les dones, bé havia donat resultats més que òptims, com Víctor Català en la novel·la o Lluïsa Vidal en la pintura. Per això, irònicament, Karr demana a Ors què *pot* i *deu* fer la dona *aquí*, és a dir, a Catalunya, si el model femení orsià era poc més que algú que té un capteniment *gentil* i que només pot aspirar a una certa «immortalitat» —a una certa transcendència social—

28. Veg. Julià (2020) per a un esbós de la polèmica. Per a una perspectiva sobre Karr en relació a la percepció de la figura femenina del moment, es pot consultar Pinatella (2023).

a través de «les bel·leses de l'art», quan l'artista (el pintor —o el poeta, si pensem en Carner—) immortalitzés «les bel·leses de la dona» dins l'obra acabada (Ors 1996: 77).

La crítica de Karr és segurament aplicable al Carner d'aquests anys, que encara triarà a deixar de banda aquesta mena de discursos sobre l'estatus cívic de la dona. És amb el temps que anirà rebaixant (si més no) la insistència en aquest tema: com apuntava més amunt, per exemple, en el discurs de Mallorca de 1910 la menció a la Reina de la Festa ja hi és gairebé formulari, i acaba desapareixent dels discursos de Lleida i de Badalona de 1914, per deixar pas a una mena de discurs més plenament polític.²⁹ De fet, el que sembla que deixa d'interessar-li, amb el temps, són els discursos didàctics i moralitzants, siguin de la mena que siguin. Al cap de poc, la dona ja passarà a ser només aquella *altra necessària* del poema, de vegades més desdibuixada, de vegades més concreta, a partir de la qual podrà jugar amb tota la corrua de tòpics de la lírica amorosa heretats de la tradició, i, sobretot, passarà a ser l'esca —també: de vegades més desdibuixada, de vegades més concreta— que propiciarà l'amor com a cosa psicològica viscuda per l'individu, i que cal indagar i perfilar amb el poema.

CONCLUSIONS

La vida literària de Josep Carner va estar estretament lligada a l'evolució dels Jocs Florals al llarg del segle xx. Carner creix com a poeta gairebé a l'empena de la institució, que li serveix, primer, com a plataforma pública, i després com a banc de proves per a mirar de donar cos a la seva idea de vertebració del país a través de la literatura i la “intel·lectualitat” (com passa per exemple amb els Jocs Florals de Moià). Carner volia un país amb una capital forta (econòmicament, políticament, intel·lectualment), però que visqués acompanyada d'un conjunt important de ciutats mitjanes autosuficients; una Barcelona que pogués irradiar amb força a la resta del país per tal que el país, al seu torn, la pogués alimentar.

Amb els anys, però, Carner anirà deixant de banda la “confiança” en la institució com a articuladora del país i de la societat literària present i futura, especialment a partir de 1914, amb la negativa del consistori es nega a adoptar les normes de l'Institut d'Estudis Catalans. Passada aquesta data, si bé Carner continuarà participant en diversos Jocs, llavors ho farà cada cop més amb una voluntat, sobretot, crematística, fins al punt de desvin-

29. Amb tot, no és una retòrica que obli del tot. El 1920, per exemple, a l'article «Segon Llibre de Poesies d'Àngel Guimerà», llegim: «em plauria de veure cada any al costat d'En Guimerà [mentre rep la Flor Natural del Jocs de Barcelona] una noia gentil, símbol, arran dels cabells blancs del poeta miop i decantat, de la joventut eterna de la seva imaginació i la seva paraula, exemple, honorament i orgull de la pàtria, així com estímul de a tots nosaltres després de les pitjors crisis i depressions» (Carner 1920: 5).

Per exemple, el novembre de 1929 també publicarà un article sobre l'exemplaritat de la dona dins la societat: «Per què les dones reïxen» (Carner 1929).

cular-se'n progressivament un cop ja ha aconseguit una feina estable com a diplomàtic. El 1933, enmig de l'enèsima controvèrsia entorn de la funció i necessitat de renovació dels Jocs, Carner hi guanyarà la Flor Natural. Però serà en va: la institució que l'havia vist néixer i créixer, ara se servia del prestigi del poeta per mostrar vigoria davant d'una societat literària que ja la considerava, gairebé unànimement, caduca en molts aspectes.

Amb l'exili, refundats el Jocs Florals de la Llengua Catalana, institució i poeta tornaran a anar de bracet: part de la idea de reconstrucció i pervivència de la cultura del país —i, per tant, del poeta com a tal— passava per reeixir en les seves tasques respectives.

BIBLIOGRAFIA

- ALOMAR, Gabriel (1903, 15 de maig): «Els Jocs Florals», *Catalunya*, p. CCCLXXXV-CCCLXXXVII.
- ARTIGUES, Josep (2016): «Els Jocs Florals de Falset de 1902», *La Portadora. Revista d'Estudis Socials i Humanístics del Priorat*, 1, p. 9-26.
- AULET, Jaume (1984): «La revista *Catalunya* (1903-05) i la formació del Noucentisme», *Els Marges*, 30, p. 29-53.
- AULET, Jaume (1987, gener): «Els textos primerencs de Josep Carner. Un petit complement», *Serra d'Or*, 328, p. 47-49.
- AULET, Jaume (1989): *Josep Carner i els orígens del noucentisme*. Tesis doctoral. UAB.
- AULET, Jaume (1992): *Josep Carner i els orígens del noucentisme*. Barcelona: Curial.
- CARRERAS, Lluís (1908): «Joseph Carner», dins *Certamen Literari. Sabadell 1907*. Impremta de J. Canals Domenech, p. 46-47.
- CARNER, Josep (1904, setembre-octubre): «Discurs de Gracies [als Jocs Florals de Moià]», *Catalunya*, p. CLXIV-CLXVI.
- CARNER, Josep (1906a, 4 de maig): «La Reina de la Festa», *La Veu de Catalunya*, p. 2.
- CARNER, Josep (1906b, 29 d'agost): «Discurs de gracies [als Jocs Florals de Capellades]», *La Veu de Capellades*, p. 2. Vd. ANNEX 1.
- CARNER, Josep (1907a, 3 maig) [pseud. Oleguer Recó]: «A la Reina de la Festa», *La Veu de Catalunya*, p. 1.
- CARNER, Josep (1907b, 26 d'agost): «De la provincia», *La Veu de Catalunya*, p. 1.
- CARNER, Josep (1908a, 1 de maig): «Per Madona la Reina de la Festa d'Enguany», *La Veu de Catalunya*, p. 1.
- CARNER, Josep (1908b): «Parlament de comiat». Arxiu Comarcal de l'Anoia; Fons Gabriel Castellà, sig. doc. 373. Vd. ANNEX 2.
- CARNER, Josep (1914a, 23 de maig): «L'èxit i la immortalitat», *Catalunya*, p. 322-324.
- CARNER, Josep (1920, 31 desembre): «Segon Llibre de Poesies d'Angel Guimerà», *La Veu de Catalunya*, p. 5.
- CARNER, Josep (1929, 7 de novembre): «Per què les dones reïxen», *La Publicitat*, p. 1.
- CARNER, Josep (1986): *El reialme de la poesia*. A cura de Núria Nard i Iolanda Pelegrí. Barcelona: Edicions 62.

- CARNER, Josep (1986 [1906]): «Discurs als Jocs Florals de Berga», dins Carner (1986), p. 43-47.
- CARNER, Josep (1986 [1907]): «A propòsit dels Jocs Florals d'enguany», dins Carner (1986), p. 54-55.
- CARNER, Josep (1986 [1908]): «De l'acció dels poetes a Catalunya», dins Carner (1986), p. 76-95.
- CARNER, Josep (1986 [1913]): «La dignitat literària», dins Carner (1986), p. 122-132.
- CARNER, Josep (1994-2009): *Epistolari de Josep Carner*. A cura d'Albert Manent i Jaume Medina, 6 volums. Barcelona: Curial.
- CARNER, Josep (2024): *Poesia dispersa pròpia i traduïda 1896-1924*. Edició crítica de Jaume Coll i Llinàs. Barcelona: Edicions 62.
- CASACUBERTA, Margarida (2013): «Els Certàmens floralescos en el procés de construcció de la cultura del catalanisme. Els casos de Girona, d'Olot i de l'Empordà», dins Domingo, Josep M. (coord.): *Joc literari i estratègies de representació: 150 anys dels jocs florals de Barcelona*. Barcelona: IEC, p. 403-435.
- CLARÀ, Jaume (2002): «Els Jocs Florals de Moià de 1904», *Modilianum*, 27, p. 27-42.
- COLL LLINÀS, Jaume (2024): «Taula analítica», dins Carner (2024), p. XXVII-XLV.
- DOMINGO, Josep M. (2013): «Els Jocs Florals en la literatura catalana contemporània», *Catalan Historical Review*, 6, p. 179-187.
- DOMINGO, Josep M. (2018): «Renaixença i literatura catalana 1859-1893», dins CASSANY, Enric / DOMINGO, Josep M. (dirs.): *Història de la literatura catalana. Literatura contemporània: El Vuit-cents*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana / Barcino / Ajuntament de Barcelona, p. 153-198.
- FIGUERAS, Narcís (2015): «Els jocs florals i els certàmens literaris: expansió territorial i protagonistes en l'àmbit local. El cas de la comarca de la Selva (1895-1934)», dins *Jornades de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans a Santa Coloma de Farners, amb motiu del centenari de les "Normes ortogràfiques" de l'IEC (25 i 26 d'octubre de 2013)*. Barcelona: IEC.
- FIGUERAS, Narcís (2021, juny): «Josep Carner i Lloret. Estiueig, literatura, memòria persistent», *Sesmond*, 20, p. 33-44.
- GAZIEL (1959): «Records d'una altra vida. El cant primaveral de Josep Carner», dins *L'obra de Josep Carner. Volum d'homenatge*. Selecta, p. 260-266.
- JULIÀ, Lluïsa (2020): «Carme Karr, l'ideal d'una vida (1904-1911)», *Haidé*, 9, p. 31-50.
- KARR, Carme (1906, 13 de setembre) [pseud.: Xènia]: «Carta Oberta endreçada a n'el glosador de La Veu de Catalunya: Xènius», *Joventut*, p. 584-585.
- MANENT, Albert (1988 [1969]): *Josep Carner i el noucentisme*. Barcelona: Edicions 62.
- MARTÍN, Laia (1984): *Aproximació a la imatge literària de la dona al noucentisme català*. Fundació Salvador Vives Casajuana.
- MARTÍNEZ SERINÀ, Arnau (1905, 7 d'octubre): «Jocs Florals de 1905», *El Poble Català*, p. 3.
- MASÓ, Rafel (1904, setembre-octubre): Endressa. «A la Reyna de la Festa», *Catalunya*, p. LXI.
- MONTOLIU, Manuel de (1905, 6 de maig): «Salt endarrera», *El Poble Català*, p. 1.
- MURGADES, Josep (2020). «Eugení d'Ors», dins CASTELLANOS, Jordi / MARRIGAR, Jordi (dirs.): *Història de la literatura catalana. Literatura contemporània: Modernisme*.

- Noucentisme. Avantguardes*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana / Barcino / Ajuntament de Barcelona, p. 428-449.
- ORS, Eugeni d' (1996): *Glosari 1906-1907*. Edició de Xavier Pla. Barcelona: Quaderns Crema.
- PINATELLA, Clàudia (2023). *Carme Karr i la cultura femenina*. Treball de final de grau. Girona: Universitat de Girona.
- PONS, Damià (1994): «El certamen literari d'Inca de l'any 1905», dins RAYÓ BENNÀSSAR, Pere / FULLANA PUIGSERVER, Pere / LLABRÉS I MARTORELL, Pere-Joan /, SEGUÍ PONS, Joana Maria / BARCELÓ CRESPI, Maria (coord.): *I Jornades d'Estudis Locals: Inca, 6 i 7 de maig, 1994*. Inca: Ajuntament d'Inca, p. 213-222.
- Redacció *Juventut* (1905, 11 de maig): «Els Jochs Florals d'enguany», *Juventut*, p. 6-8.
- Redacció *LVC* (1905, 8 de maig): «Jochs Florals de Barcelona», *La Veu de Catalunya*, p. 1.
- Redacció *LVC* (1907a, 1 de maig): «Darreres notícies: De Jochs Florals», *La Veu de Catalunya*, 2.889, p. 1.
- Redacció *LVC* (1907b, 13 de maig): «Els Jochs Florals d'Enguany», *La Veu de Catalunya*, 2.900, p. 1.
- Redacció *LVC* (1918, 1 de juliol): «L'Assemblea de la Premsa Nacionalista de les comarques tarragonines», *La Veu de Catalunya*, p. 9.
- Redacció *EPC* (1905a, 22 d'abril): «Els Jocs Florals», *El Poble Català*, p. 4.
- Redacció *EPC* (1905b, 29 d'abril): «El fallo dels Jocs», *El Poble Català*, p. 4.
- Redacció *EPC* (1905c, 6 de maig): «Els autors premiats», *El Poble Català*, p. 1-2.
- SAGARRA, Josep M. de (1930a, 28 d'agost): «Resurreccions lamentables», *Mirador*, p. 2.
- SAGARRA, Josep M. de (1930b, 9 d'octubre): «Magí P. Sandiumenge», *Mirador*, p. 2.
- SAGARRA, Josep M. de (1932, 25 d'agost): «Sobre els Jocs Florals», *Mirador*, p. 2.
- SALTOR, Octavi (1959): «Els Jocs Florals en l'obra de Josep Carner», dins *L'obra de Josep Carner. Volum d'homenatge*. Selecta, p. 153-157.
- SERRA, Rossend (1905): «Memoria del secretari», dins *Jochs Florals de Barcelona 1905*. Estampa La Renaixensa, p. 63-71.
- VELLVEHÍ, Jaume (2020): *En la construcció de la cultura del catalanisme. Els Jocs Florals de Mataró de 1904 i el certamen literari de la Nueva Constancia de 1905*. Treball de Final de Grau. Barcelona: UOC.
- VELLVEHÍ, Jaume (2022): «Els certàmens literaris de Canet de Mar (1902, 1907 i 1908)», *Sessió d'Estudis Mataronins*, 38, p. 162-178.

ANNEXOS

A continuació presento, primer, la transcripció de tres textos que van servir de discurs de gràcies de tres certàmens: els Jocs Florals de Capellades de 1906, els Jocs Florals d'Igualada de 1908 i els Jocs Florals de Palma de 1910. El primer i el tercer van ser publicats a la premsa de l'època i ressenyats en més d'una publicació. El segon es conserva

manuscrit a l'Arxiu Comarcal de l'Anoia, i és aquest text, que transcriu; Antoni Boada, divulgador i estudiós de l'obra de Verdaguer, ja l'havia copiat al cos del text de l'article «Igualada i un treball inèdit del poeta Josep Carner» (*Diari d'Igualada*, núm. 3.891, 03.12.1993, p. 34). Transcriu aquests textos en annex perquè no sembla que hagin rebut cap mena d'atenció per part de la crítica, i poden ajudar a entendre algunes de les idees del Carner d'aquells anys.

En la transcripció dels textos impresos, només esmento alguna errada puntual i en retoco la puntuació quan és necessari per a la comprensió del text. Pel que fa al text manuscrit, només en retoco la puntuació quan és necessari per a la comprensió del text.

El quart annex és la llista, tan completa com he sabut fer, primer, dels certàmens en què Carner va obtenir alguna mena de premi, i, després, dels certàmens en què va participar com a jurat.

ANNEX 1

Discurs de gràcies als Jocs Florals de Capellades, 15.08.1906

Discurs de gràcies.

[Josep Carner]³⁰

Mercès a tots. La manifestació de cultura y patriotisme qu' en dihem Jochs Florals, se forma, y aquesta és la seva major virtut, pel concurs de tot u de tothom; aquesta ratxada generosa de llum, de bellesa, de joventut, d' entusiasme tènua eficàcia tal que res pot serli hostil ni estranger. Perfums, músiques, bellugadissa de testes enriolades y encuriosides, heusaquí prestis ben difícils de resistir. Y me sembla qu' essent ben lloables tants esforços realisats, tantes proteccions otorgadas, tants premis oferts, tants treballs inspirats, encare hi ha una cosa que cal remerciarla més que no pas tots els qui cooperen als Jocs Florals, y es la mateixa institució. Ella fou la benefactora de la nostra terra, la desvetlladora de nostre mohiment patriòtic, em comensament d' aquesta gloriosa epopeya, qu' are 'n som al plé. Al magnífich plé; ja que tots els germans oblidant antigues divisions, estreches de mires, se donen la superba abraçada de Solidaritat.

Y Vos, Senyora—Vos, Regina excelsa d' un poble conscient y lliure; y vosaltres, les seves dames d' Amor, sou la genuina encarnació de la Bellesa qui a fet tots aquets miracles y totes aquestes resurreccions; vosaltres sou dotades d' aquell poder immortal qui s' ensenyoreix ab una sola mirada del cor dels hòmens, qui motiva lluytes magnànimes, qui sona la benhaurança a la prosperitat.

Vosaltres, ahora qu' els catalans semblaven cedir vergonyosament en la seva Veritat i el seu Dret, al temps de la decadencia de Catalunya, heu conservat la nostra tradició, heu seguit cantant les nostres cançons, heu seguit resant les nostres pregaries, heu servat á la llar qu' us es encomanada el foch sagrat que nosaltres hauriem deixat morir ab criminal indiferencia.

Y quan la Renaixença ha començat, aleshores heu sigut vosaltres les qui assegudes en aquests llochs eminent d' Amor y Poesia mirifiques de bellesa heu pres; dit les nostres festes de revivalla,

30. Discurs no firmat. Tanmateix, per temes tractats i per to, ha de ser de Carner. D'altra banda, a *La Veu de Catalunya* (núm. 2639, 21.08.1906, ed. Matí, p. 2, «Jochs Florals de Capellades»), llegim: «En Joseph Carner llegí un discurs de gracies, remerciant tots els esforços y enaltint especialment la gloriosa presencia femenina als Jochs Florals».

y la vostra graciosa inclinació y la vostra gentil mirada han premiat als poetes, mes que no pas els premis u els aplaudiments, assegurant la continuïtat de nostra inspiració y els nostre fervor á la lluyta.

Perxó á vosaltres, essencia de la Festa, us dono, mes que no á tothom, les gracies. Perqué vosaltres, entre els lluitadors, entre els obsessionats d' un ideal, entre els frenétichs d' una aspiració, perpetuant-vos en eixos llocs preclars, aneu fent immortal aquest dó diví qu' individualment es tan efímer, y que de segur des esser tan efímer perquè els mortals no mereixem gaire la seva incomparable excelsitut: el somriure de la joventut y la bellesa qui enjoya la terra i asserena el cel.— He dit.

La Veu de Capellades, núm. 24, 29.08.1906, p. 2

ANNEX 2

Discurs de gràcies als Jocs Florals d'Igualada, 09.06.1908

Parlament de comiat.

[del individu del jurat, en Joseph Carner]³¹

Vibra en l'espai, ab una mena d'alegría vertiginosa, el centelleig de les festes populars. Fills de bona raça, celebrèm l'heroisme ancestral ab pompes religioses, dances y cançons. No podia mancar en aquestes festes de commemoració la veu generosa de la poesia, qui, reflex de la paraula divina, redimeix les coses moridores y les sublima a una vida inestroncable y pura; ni aquesta veu generosa podia deixar de infondreus bellament les semences del heroisme de demà.

Rebeu l'agrahiment de la Poesia tots els qui haveu contribuït al esplendor de la seva festa ab qualsevol llinatge de munificència, de sacrifici, o tan solament d'atenció. Però a qui Ella sobretot remercia es a la molt graciosa feminitat aquí representada egregiament per Vos, Donsella Electa, lliri, rosa, carboncle, joyell de resplendor, Reyna gentil, qui heu donat als poetes les estatuïdes recompenses, y les recompenses mes divines del vostre somriure y de la vostra inclinació cortesana; a Vos, qui sou com una personificació miraculosa de tots aquells ideals may definits, de totes aquelles aspiracions may aquietades, hont se trova la causa deliciosa y crudel de la vida dels humans. A vos sigui donada tota mercè, aixís com a les dames de vostra Cort, benhaurada constel·lació de bellesa qui nosaltres guaytém ab meravella, com l'infant esguarda embaladit les taules y les vitralls de l'església, transfigurades de llum.

La Poesia es l'expressió mes alta que may hagi trovat per revelar-se l'esperit misteriós de la Bellesa. Vosaltres, dones gentils qui heu rebut la besada inmaterial de l'art suprema, esdevindreu d'una bellesa mes gran. Els ayres clars, el sol de primavera, el ví d'or, el caminar per entre vergers, podran augmentar vostres encisos, però la Bellesa no té pas un origen material, y may assolireu

31. Afegit per una altra mà, en llapis.

El diari *Pàtria* (núm. 112, 13.06.1908, p. 3) ressenyava així el discurs de Carner: «Y acabà tant gaya festa, ab un bell parlament del pulcre y distingit poeta senyor Carner, què ab aquella puresa de llenguatge que '1 carecterisa, aantà un himne a l'hermosura de la Reyna y acompanyantes, extasiant a tot l'auditori ab aquella manera de dir y ponderar llurs gracies, Un fort picament de mans coronà l'oració del Sr. Carner». La crònica de *La Veu de Catalunya* (núm. 3.285, 15.06.1908, p. 3) en deia tot just: «Don Joseph Carner clogué la festa ab un poètic i vibrant discurs de gràcies».

Modernament, Antoni Boada ja havia copiat el discurs dins el cos del text de l'article «Igualada i un treball inèdit del poeta Josep Carner» (*Diari d'Igualada*, núm. 3.891, 03.12.1993, p. 34).

mes que una hermosura fada i grollera, caricatura de la Bellesa, si no us asserena i eleva les mirades la dolça contemplació, si la vostra paraula no es escullida com la tumbaga de vostres dits, si en el mohiment adorable y armoniós dels vostres cossos no hi [ha] un principi d'excelsitut espiritual que us faci de tothom enamoradores y no pertorbadores de ningú.

Nosaltres, els poetes, guardonant la vostra amistat us aclamarem Regines no solament en aquestes festes, sino en tota la complexitat de la vida social, ahont vosaltres, testimoni de les nostres continúes batalles, heu de ferhi presidir un sentit superior de galania, com si assistissiu a un torneig heróych. Y en cap de les lluytes empreses per la nostra gloriosa y amada Catalunya, en tots els camps de la civilisació, podrèm assolir joya total si, haguda la victòria, no us veyem a vosaltres en el trono de la pau oferintnos l'amor cobejat, l'amor qu'es ordenació [a la] fi de totes les coses, occeà ahont totes les contingències febrejen incessantment per arribar.

Arxiu Comarcal de l'Anoia, Fons Gabriel Castellà, sig. Doc. 373

ANNEX 3

Discurs de gràcies als Jocs Florals de l'Asociación de la Prensa, de Palma
Teatre Principal, 04.07.1910

[Discurso del Mantenedor]
[Josep Carner]³²

A l'altra banda de la mar, hont viu la gent qui parla vostre llenguatge, Mallorca s'apareix intensament á la fantasia d'els homos, adhuc dels mes ingenus y esquerps. Quant el nom de Mallorca es llençat al col-loqui achequen els ulls, y ja'ls-e sobta l'impressió delectable d'aquesta terra, miraculosa entre les aigües, que els-e sembla filla del sol y de la escuma, que els-e sembla repetir ab dolça cantarella la posada d'una de vostres sobiranes rondalles:

ma mare n'es blanca
mon pare n'es ros.

.

Per haver declarat en mos versos aquest sentiment de nostre col·lectiu s'em deu haver otorgat un lloc, que no mereixo, en aquest consistori. El vostre Ramon Llull s'anomenava en sos documents catalá de Mallorca; jo pertany al estol, nombrós a l'altra banda de la mar, que gustosament s'anomenarien mallorquins de Catalunya si axó no podes semblar una gosadia y una fatuitat. Ja que afirmen els savis que l'amor es d'una fortitud que bellament esfondra les muralles glacials d'el isolament; ja que diu el mateix Doctor Il·luminat, reconeixent al amor el dó d'acoblar les diversitats: «Si no ens entenem per llenguatge, entenemnos per amor», ¿quina será l'amor suprema si no aquella que pervingué á una unitat del verb? Diu el Goett en el «Faust» que la rima d'els poetes,

32. Títol donat per la capçalera a la secció dedicada al discurs de Carner, dins l'article «Los Juegos Florales».

El discurs no és complet. El redactor de la nota ho lamentava així: «Leídas las composiciones en verso, el mantenedor, don José Carner, *mestre en gay saber*, leyó el discurso de rúbrica. Sentimos no poder publicarlo íntegro, como fuera nuestro deseo. Hé aquí algunos fragmentos».

aquest voloptuos atançament de dues paraules bessones, equival á la besada dels amants; doncs bè, les germanes de l'Espanya llevantina se donen una besada davant la qual la rima dels poetes fora apartament y desterro, divagació en el buit.³³

.

Per damunt de tot ha de ser amada Mallorca perquè devingués palau egregi y verger tancat de nostra parla, quan nosaltres els continentals la mustiàrem ab el castellanisme y la vulgaritat.

.

Quant el renaixement català semblava un esforç de *dilettanti*, fou Mallorca per boca del Aguiló qui ens digué: ¿Voleu qu'el vostre somni esdevingui realitat? ¿Voleu que vostra concepció salti, tota ragant, d'una naixença vera, dins el sí de la patria? No mes cal que prengueu en nostra llengua als deus de la terra!³⁴

Mes tard, quan el nostre idioma, desorientat, atançava a un naturalisme pobre y de mal gust, quan perillava de naufragar davant la seua missió d'adaptarse als matisos y canviants de la civilitat moderna, foren vostres poetes, l'Alcover, en Costa, l'Oliver, l'Alomar, els qui principalment el feren policromat y flexible, capaç de tots els meandres de l'ingení, de tots els celatges de la fantasia, de totes les aures de la insinuació. Y quan (darrera la copiosa creació artística catalanesca y la reintegració del català als llibres dels investigadors y a la eloqüència de les corporacions, a la cultura y al poder) vingué la necessitat d'assegurar científicament la conquesta, un mallorquí il·lustre passà en triomf per tota nostra terra, y comprovant que l'antich sentiment ja s'era tornat convicció, mudà la convicció en activitat y organís el memorable primer Congrés de la llengua catalana.

Y aquesta missió sembla providencial; vosaltres ens duèu la iniciativa de la paraula renaixent; nosaltres ens acuitem a treurer conseqüències actives. La vostra tasca no es finida; cal seguir vet-

33. La crònica de la festa que va publicar *La Última Hora* (núm. 6.050, 05.07.1910, p. 3), a continuació d'això reporta un petit elogi del paisatge mallorquí: «Bella es Mallorca por el verdor de sus pinos, por la gracia adolescente de sus valles, por sus cuevas donde ríen los espíritus invisibles y por sus calas encantadas».

34. Segons la crònica de la festa que va publicar *La Última Hora* (núm. 6.050, 05.07.1910, p. 3), a continuació d'això: «Narra lo que ocurrió a un obispo en su visita pastoral, haciendo presente que tres santos no sabían interpretar sus sentimientos en la oración que les enseñó, y en cambio, tenían fe en una sencilla jaculatoria que empleaban. | Termina diciendo: ¡Ah! yo estoy seguro que si alguna vez en la complejidad del vivir de la otra parte del mar, se quisiera sacrificar una pequeña parte del amor a nuestro idioma por un deslumbramiento de extraña civilización, o simplemente por la sórdida conveniencia, de la gente sin ideal, vosotros vendríais de vuestra isla sobrelas ondas y les haríais venerar vuestra oración, nuestro verbo que contiene todo lo que nosotros hacemos».

La crònica que publica *La Tarde* (núm. 2.320, 05.07.1910, p. 2) també reporta la mateixa narració del bisbe i els tres sants, més detallada: «El mantenedor narra después el episodio de un Obispo que en su visita pastoral encontró en una isla a tres Santos que rezaban la misma oración; el Obispo les enseñó el Padre nuestro, y se fue a la ciudad. | Cuando vio llegar a la semana siguiente a los tres santos que venían sobre las aguas pues habían olvidado el Padre nuestro, díjoles que en paz marchasen pues en su oración sencilla, primitiva, en la que cantaban el amor y la sabiduría de Dios estaba encerrada la esencia de la Santidad. | Así —dice— haríais vosotros, así vendríais a Cataluña si nosotros los catalanes, por conveniencias pequeñas o alucinaciones de civilización olvidásemos o sacrificásemos nuestra lengua, a hacernos venerar nuestro idioma, que es el nuestro».

llant en august sacerdocí per que jamay s'estronqui la font viva de l'estímul y l'il·lusió de nostres vides, la mateixa vida essencial, o sense tu s'aixugaria nostra mar y se clivellaria el fonament de les montanyes payrals.

Ab festes com la que acabem de celebrar refermem encare la nostra vitalitat, que es penyora de goig pel demà de tothom. Gracies us sian dades, donzella egregia qui en aquest lloch sobirà personifiqueu la Nuredduna dels temps homèrics: tota nostra niçaga que us faci reverencia y s'embriagui del perfum de aquesta flor esquisida que duheu a la destra. Gracies us sian donades, cultissima premsa mallorquina, organitzadora d'aquest homenatge al esperit; gracies a vosaltres, qui cooperàreu an aquesta solemnitat oferint el guardó, la tasca aciençada o la presencia cordial.

Correo de Mallorca, núm. 111, 5.07.1910, p. 3

ANNEX 4

Relació de premis obtinguts i participacions en jurats de Jocs Florals
(i certàmens afins) per Josep Carner
(1899 - 1936)

Aquesta llista parteix de la informació existent al portal <patrimoniliterari.cat/mapa> (en data 31.01.2024), és per això que li dono prioritat com a font; quan la informació que s'hi dona és incompleta, miro d'acompanyar-la amb altres fonts. El volum *Poesia dispersa pròpia i traduïda 1896-1924* m'ha servit per completar alguna informació que tenia incompleta i per incorporar algun certamen que no tenia comptabilitzat. Quan desconec alguna informació, n'omple el buit amb « ***** ». Quan la data del certamen (o qualsevol altra informació) és aproximada o inferit, i no segura, l'acompanyo amb un interrogant en superíndex: «xxx?».³⁵

Premis obtinguts

1897

07.12 — Primer Certamen Científic Literari de *L'Atlántida* — *L'Atlántida* — Accèssit: *L'Envejós* (PD:³⁶ 47) | Accèssit: *Aplech de refrans* (PD:47)

1899³⁷

08.05 — Jocs Florals de Barcelona — Consistori dels JFB — Accèssit Viola d'Or: *Elevació* (PatriLit)³⁸

35. Aquesta llista, com deia al principi del treball, només pot ser provisional, vista la dificultat per trobar referències en les publicacions periòdiques —i el problema s'accentua si parlem de certàmens menors. Si bé no hi incloc aquells certàmens en què Carner va participar però no hi va obtenir cap premi (difícilíssims de rastrejar), bé pot ser orientativa per valorar la importància dels certàmens en la carrera literària de Carner.

36. PD = *Poesia dispersa pròpia i traduïda 1896-1924* (Carner 2024).

37. El 10.12.1899 Carner aconsegueix el 3r accèssit al Premi X («Romance sobre un hecho histórico de Cataluña») dels Certamen literari del *Semanario Católico* de Reus amb el poema «La Reyna Elianor» (*Diario de Reus*, 11.12.1899 i PD: 99). No l'incloc a la llista perquè l'estructura del concurs no parteix de l'estructura floroalca; el certamen de la mateixa capçalera de 1908 sí que en reproduïx l'esquema.

38. <Patrimoniliterari.cat/mapa>.

1900

06.05 — Jocs Florals de Barcelona — Consistori dels JFB — Accèssit Viola d'Or: *Vora'l foch* (PatriLit) | Accèssit Viola d'Or: *¡Lo temporal!* (Aulet 1987:48)

1901³⁹

05.05 — Jocs Florals de Barcelona — Consistori dels JFB — Accèssit Premi extraordinari de prosa: *Llàntia que s'apaga* (PatriLit)

Maig — Certamen literari celebrat per la Societat Barcelonina Protectora d'Animals i Plantes — Accèssit al premi ofert pel marquès d'Alella: *****⁴⁰ (Aulet 1989: 255) i *El Pensament Català*, 19.05.1901)

09.09 — Jocs Florals d'Olot — Centre Catalanista d'Olot — Flor Natural: *Els primers versos* (PatriLit i *Sanch Nova*, 15.09.1901)

29.09 — Jocs Florals Sarrianencs — Centre Regionalista de Sarrià — Accèssit al premi ofert per Lluís Tintoré: *Boscatanas* (Aulet 1989: 255) | Accèssit al premi ofert per Eusebi Güell: *Lo poeta en lo festí* (Aulet 1989: 255)

Octubre — Jocs Florals Sarrianencs — Centre Catalanista de Sarrià — Flor Natural: *Somnis d'amor* (PatriLit) | Premi ofert per diverses senyorettes sarrianenques: *Trista* (PatriLit i Aulet 1989: 255)

1902

09.05 — Jocs Florals de Girona — *L'Enderroch* — Flor Natural: *Seculars* (PatriLit i *L'Enderroch*, maig-juny 1902) | Premi de la Lliga Catalanista de Girona: *Rondalla de Sanch* (PatriLit i *L'Enderroch*, maig-juny 1902)

16.08 — Jocs Florals de Manlleu — Associació Catalanista en Rafel de Casanova de Manlleu — Premi del Bisbe de Vic: *Glosas* (PatriLit i Aulet 1987: 256)

08.09 — Jocs Florals de Falset — Secció de Literatura, Arts i Ciències del Foment de Falset — Premi d'Isidre Gassol: *Aletejant* (LVC, 03 i 16.09.1902 i Artigues 2016)

09.09 — Jocs Florals d'Olot — Centre Catalanista d'Olot — Flor Natural: *Faulas del riu* (PatriLit) | Premi extraordinari XI: *Epigramas* (Aulet 1989: 256)

11.11 — Jocs Florals de Barcelona (a Sant Martí de Canigó) — Consistori dels JFB — Accèssit a la Flor Natural: *Ègloga* (PatriLit) | Accèssit a l'Englantina: *Agullas blavas* (PatriLit) | Accèssit a la Viola d'or: *Retorn* (PatriLit) | Premi extraordinari del consistori: *Parellas* (PatriLit)

1903

19.04 — Certamen Literari de Sants — Agrupació Catalanista de Sants «Els Segadors» — Accèssit a la Flor Natural: ***** (LVC, 20.04.1903 i *Joventut*, 23.04.1903) | ***** : ***** (LVC, 20.04.1903) | Accèssit: ***** (LVC, 20.04.1903)

03.05 — Jocs Florals de Barcelona — Consistori dels JFB — Viola d'Or i Argent: *La sacra expectació dels patriarques* (PatriLit) | Accèssit a la Viola d'Or i Argent: *A la Mare de Deu del Pi* (PatriLit)

15.05² — Jocs Florals de Lleida — Associació Catalanista de Lleida — Accèssit a la Flor Natural: *Oració* (PatriLit i *La Comarca de Lleida*, 17.05.1903)

31.05 — Jocs Florals de Sallent — Agrupació Catalanista de Sallent — Premi ofert per don Lluís Vila i Miralles: *Tinch Fret* (LVC, 04.06.1903 i *PD*: 362)

39. Aulet (1989: 256) hi afegeix el text *A la terra* (en castellà), guardonat a un certamen literari de Zamora, amb el premi ofert per la Infanta Isabel.

40. Lema: Company fidel (Aulet 1989: 255).

16.08 — Jocs Florals de L'Escut Emporità (La Bisbal) — Associació Regionalista L'Escut Emporità — Tercer Accèssit a la Flor Natural: *Herbas y amor* (PD: 363)

03.11 — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Premi del Fomento de la Industria, Comercio y Propiedad: *A la ignorada* (PatriLit)

29.11 — Segon Certamen Literari de Sant Andreu de Palomar — Centre Popular Catalanista de Sant Andreu del Palomar — Premi ofert per J. Saladrigas: *Cosas blancas* (LVC, 02.12.1903 i PD: 372) | Premi del Cos d'Adjunts: *Cant de Poeta* (LVC, 02.12.1903 i PD: 372)

1904

01.05 — Jocs Florals de Barcelona — Consistori dels JFB — Accèssit a la Flor Natural: *La filla del carmesí* (PatriLit) | Viola d'or i argent: *Coronas* (PatriLit) | Accèssit Premi extraordinari de l'Ajuntament de Tarragona: *Estiueig* (PatriLit)

10.07 — VII Certamen literari d'Arenys de Mar — Ateneu Arenyenc — Flor Natural: ***** (PatriLit i LVC, 13.07.1904)

29.07 — Jocs Florals de Mataró — Comissió Organitzadora dels JFM — Premi extraordinari ofert pel diputat S. Rius i Torres: *Escavacions* (PatriLit i Vellvehí 2020: 29)

10.08 — Jocs Florals de Palma — Comissió de Fires i Festes — Englantina: *Les fruytes savoroses* (PatriLit i *La Última Hora*, 11.08.1989)

09.09 — Jocs Florals d'Olot — Centre Catalanista d'Olot — Flor Natural: *A una donzella* (PatriLit)

01.11 — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Menció honorífica a la Flor Natural: *Las frutas savorosas* (PD: 432)

1905

07.05 — Jocs Florals de Barcelona — Consistori dels JFB — Accèssit a la Flor Natural: *Llegenda del Montsant* (PatriLit) | Menció honorífica a l'Englantina: *Mallorca* (JFB1905: 69)

07.07 — Certamen de Mataró — Societat Nueva Constancia de Mataró — Premi ofert per Joan Garí: *Bell estiu* (PatriLit i Vellvehí 2020: 35)⁴¹

18.08 — Jocs Florals de la Bisbal d'Empordà — Associació Regionalista L'Escut Emporità de la Bisbal — Premi del Marquès de Camps: *Els infants de l'horta* (PatriLit; Aulet 1989: 391 i EPC, 12.08.1905)

24.08 — Jocs Florals de Viladrau — Ajuntament de Viladrau² — Englantina: *De la meva cistella* (PatriLit) | Premi dotat per Andreu Iglesias: *Cançó de don Farfan* (PatriLit, Figueras 2015: 137 i LVC, 17.08.1905)

01.11 — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Premi del Centre Moral Gerunden-se: *Capvespral* (PatriLit) | Premi ofert per l'Ajuntament de Girona: *Gironines* (PatriLit) | Premi de l'Orfeó Gironí: *Els raïms immortals* (PatriLit)

26.11 — Certamen Literari de la Ciutat d'Inca — Ajuntament d'Inca — Premi del setmanari *La Bona Causa*: *A la mare de Deu de la Bona Pau* (*La Almudaina*, 25 i 27.11.1905 i Pons 1994)⁴²

1906

01.08 — Certamen Literari de Sabadell — Secció d'Arts i Lletres del Centre Industrial de Sabadell — Premi de don Joaquim Montaner: *Feminals* (EPC, 02.05.1906)

41. Aulet (1989: 391) també esmenta una «Premi en el Certamen Literari de la “Nueva Constancia” de Mataró» que no he sabut contrastar. PD no en dona referència.

42. He d'agrair a Damià Pons que em deixés llegir el treball seu inèdit «Certàmens literaris i jocs florals a Mallorca (1899-1910)», que conté informació sobre aquest certamen.

15.08 — Jocs Florals de Badalona — Cos d'Adjunts⁴³ — Premi ofert per la Unió Republicana: *A la Llibertat* (EPC, 17.08.1906, *La Lucha*, 02.06.1906 i *Pàtria i Llibertat*, setembre)

01.11 — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Premi de l'Ajuntament: *Gerunda* (PatriLit) | Premi ofert per la Revista *Stakanowitchz: La humil bellesa* (PatriLit i EPC, 04.11.1906)

1907

13.01 — Jocs Florals de la Barceloneta — Lliga Regionalista. Delegació de la Barceloneta — Premi de don Josep Masana: *Metamorfosi* (LVC, 14.01.1907 i *Or y Grana*, 19.01.1907)

09.09 — Jocs Florals de Sant Cugat del Vallès — Consistori JFStC — Premi de la Companyia del Ferrocarril: *La balada del tren* (PatriLit) | Premi de la Casa Fayans Catalá: *A Cibeles, deesa de les Terres Abruptes* (PatriLit)

10.11 — Jocs Florals del Ateneu Obrer Català del Clot (Sant Martí) — Ateneu Obrer Català del Clot (Sant Martí) — Englantina: *Carlemany y el Rey don Jaume* (*Aurora Social*, 16.11.1907 i EPC, 11.11.1907)

1908

24.05 — Jocs Florals del *Semanario Católico* de Reus — *Semanario Católico* — Flor Natural: *Llohança de l'Esposa* (LVC, 27.05.1908)

05.07 — Jocs Florals de Terrassa — Joventut Catòlica de Terrassa — Flor Natural: «*Oh, quan ma vida fou una balada*» (EPC, 06.07.1908 i *La Escena Catalana*, 11.07.1908)

15.08 — Jocs Florals de la Cerdanya a Puigcerdà — Ajuntament de Puigcerdà — Menció a la Flor Natural: *Versos d'amor* (LVC, 22.08.1908, EPC, 19.08.1908 i *Gazeta Cerdana*, 20.08.1908)

09.09 — Jocs Florals d'Olot — Centre Catalanista d'Olot — Premi del Sr. Manel Farguell: *Versos d'amor i de record* (PatriLit, LVC, 27.06.1908 i EPC, 11.09.1908)

20.09 — Jocs Florals de Canet de Mar — Orfeó Canetenc — Premi de la Joventut Canetenca: «*T'he vist en el passeig caminà d'esma*» (Vellvehí 2021 i *La Costa de Llevant*, 26.09.1908)

24.09 — Jocs Florals de Calella — [Entitats del poble] — Viola: *L'Espòs de la Verge* (EPC, 28.09.1908 i *La Costa de Llevant*, 26.09.1908)

01.11 — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Premi del Marquès de Camps: *Ele-gies* (PatriLit)

24.05 — Jocs Florals de Reus — Centre de Lectura de Reus — Flor Natural: *Cansons d'Amor* (PatriLit i LVC, 12.11.1908)

1910

01.05 — Jocs Florals de Barcelona — Consistori dels JFB — Flor Natural: *L'estranya amor* (PatriLit)⁴⁴

1911

04.02 — Jocs Florals de Valls — Ajuntament de Valls — Premi de don Anselm Guasch: *La Tardorada* (PatriLit, LVC, 06.02.1911 i *La Veritat*, 11.02.1911) | Premi de la Càmera Oficial de Comercio: *A una Madona de poch* (*La Veritat*, 11.02.1911)

43. Compost per membres del Centre Unió Republicana, el setmanari *La Lucha*, entre d'altres «elements socials» de Badalona (EPC, 17.08.1906 i LVC, 17.08.1906). No s'han de confondre aquests Jocs Florals amb els que organitzava cada any l'Associació Catalanista Gent Nova de Badalona (i que aquell any se celebraren el mateix dia, creant certa polèmica que es pot resseguir sobretot als números que sortiren aquells dies de *El Garrot*, *Gent Nova*, LVC i *La Publicidad*).

44. Amb aquest premi, Carner obté el títol de Mestre en Gay Saber.

01.11 — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Premi del Bisbe de Girona: *La Dona Forta* (PatriLit)

1912

09.09 — Jocs Florals d'Olot — Centre Catalanista d'Olot — Premi del consistori: *La paraula gosada* (PatriLit, LVC, 13.09.1912 i PD: 709)

12.10 — Jocs Florals de les Corts — Societat Choral Joventut — Premi de Jaume Cladellas: *La mes alta* (PD: 710)

12.11 — Jocs Florals del Ateneu Obrer Català de Sant Martí (El Clot) — Ateneu Obrer Català de Sant Martí (El Clot) — Englantina: *El dia revolt* (*La Escena Catalana*, 16.11.1912) | 50 pessetes: *Cant de retorn* (*La Escena Catalana*, 16.11.1912)

1913

13.07 — Jocs Florals d'Esparreguera — Patronat de la Joventut — 150 pessetes: *Les flames de Sant Joan* (PD: 730)

27.07 — Festes Constantinianes de Ripoll (Fe) — Joventut Catòlica de Barcelona — Primer premi: *La paraula vers Déu* (LVC, 28.07.1913)⁴⁵

12.10 — Jocs Florals de les Corts — Societat Choral Joventut — Premi d'Esteve Llobet: *Les flors enceses* (*Renaixement*, 21.08.1913 i PD: 754)

19.10 — Festes Constantinianes de Barcelona (Caritat) — Joventut Catòlica de Barcelona — Primer Premi: *Cançó de l'amor diví* (*Revista Montserratina*, 08.11.1913) | ***** : *El Tresor* (*Revista Musical Catalana*, octubre 1913)

01.11 — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Premi de l'Ajuntament: *Cançons per ésser dansades* (PatriLit)

1914

25.08 — Certamen de l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera — l'Ateneu Igualadí de la Classe Obrera — Premi de Gaspar Camps: *Per muntanya* (PD: 812)

01.11 — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Premi ofert per Frederic Rahola: *Rura* (PatriLit)

15.11 — Jocs Florals de Sant Martí (El Clot) — Secció «Foment i Avant» del Foment Mar-tinenc — ***** : *La nova amiga* (LVC, 16.11.1914) | ***** : *El diumenge del senyor Pere* (LVC, 16.11.1914)

1916

20.05 — Jocs Florals de Sant Boi del Llobregat — Ateneu Familiar — Premi de la Pàtria: *L'Endreça* (PD: 848)

02.09 — Jocs Florals Festes de la Coronació de la Verge de Queralt — Comissió organitza-dora — Premi de la Junta de la Coronació: *Virolai de la Mare de Déu de Queralt* (LVC, 04.09.1914 i PD: 851)

03.09 — Jocs Florals de l'Escala — Ateneu Víctor Català — ***** : ***** (LVC, 11.09.1916)

09.09 — Jocs Florals d'Olot — Centre Catalanista d'Olot — Premi de D. Francisco Vayreda Casabó: *L'amor consirosa* (PatriLit i PD:850)

45. Si bé cada certamen no tenia l'estructura típica dels Jocs Florals, si que les tres Festes Cons-
tantinianes organitzades per la Joventut Catòlica de Barcelona partien de lema dels Jocs: Ripoll (Fe),
Montserrat (Pàtria) i Barcelona (Amor). El certamen montserratí sembla que el va guanyar Josep M. de
Sagarra (*Revista Musical Catalana*, octubre).

10.09 — Certamen Literari de «La Alianza» (Poblenou) — La Alianza — Premi de l'Ajuntament: *Llegenda* (LVC, 12.09.1916 i EPC, 13.09.1916)

24.09 — Jocs Florals de Badalona — Círcol Catòlic de Badalona — Flor Natural: *La íntima veu* (PatriLit)

24.09 — Jocs Florals de la Bonanova — Centre de la Defensa Social de Nostra Senyora de la Bonanova — Flor Natural: *El viatge en tartana* (PD: 854)

01.11² — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Premi de 100 pessetes: *La dèria del senyor Lluc* (PatriLit) | Premi ofert per Santiago Masó i Valentí: *Rims a l'atzar* (PatriLit)

1917

29.07 — Jocs Florals de Mallorca (Palma) — *Nostra Parla* — Viola d'Or i Argent: *Branca Florida* (PatriLit)

02.09 — Jocs Florals de la Seu d'Urgell — Ajuntament de la Seu d'Urgell — Premi de prosa literària: *L'encís de Carlemany* (Aires Llegitimistes, 25.08.1917)

09.09 — Jocs Florals d'Olot — Centre Catalanista d'Olot — Flor Natural: *Flora urbana* (PatriLit)

30.09 — Jocs Florals de Montblanc — Ajuntament de Montblanc² — Premi de la Societat El Foment: *Cançó de la lluna minvant* (LVC, 09.10.1917 i L'Escut, 06.10.1917)

01.11² — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Premi ofert per Agustí Vilà: *Goigs de llaor a Santa Cristina de Lloret de Mar* (PatriLit) | Premi ofert per Frederic Rahola: *Cançó catalana* (PatriLit) | Premi ofert per Joaquim Coromina: *Ram de tres poncelles* (PatriLit i PD: 866)

02.12 — Jocs Florals de Sant Andreu — Biblioteca pública — Premi del senyor Cararach: **** (LVC, 04.12.1917)

08.12 — Jocs Florals de l'Empordà (Figueres) — Ateneu Empordanès de Barcelona — Premi den Lluís Ballvé de Gallard: *Estances* (PatriLit, EPC, 07.12.1917 i Emporion, 10.04.1918)

1918

07.07 — I Certamen Literari-Musical de la *Revista de Vich* — *Revista de Vich* — Premi de Ramon de Badal i de la Joventut Catòlica: *El Palau del vent* (LVC, 19.07.1918 i *Revista de Vich. Volum: I Certamen Literari-Musical de la Revista de Vich*⁴⁶)

03.08 — Jocs Florals de la Joventut Catòlica de Sabadell — Joventut Catòlica de Sabadell — Englantina: *La veu pairal* (PD: 900)

28.09 — Jocs Florals de Mataró — La Nau i Joventut Nacionalista de la Unió Regionalista de Catalunya a Mataró — Flor Natural: *El salt de la mar* (PatriLit)

01.09 — Festa de la Poesia de Sitges — Ajuntament de Sitges² — Flor Natural: *Esparses* (LVC, 02.9.1918 i *Vila-Nova*, [01].09.1918)

22.09 — Jocs Florals d'Olot — Centre Catalanista d'Olot — Premi de Francesc Fàbregas: *El nostre cant* (PatriLit i *Vida Olotina*, 01.11)

08.09 — Jocs Florals de Vilanova i la Geltrú — Ajuntament de Vilanova i la Geltrú² — Premi del Sr. Bertran i Musitu: *Cançó del deler conhortat per un arbre* (Vila-Nova, [01] i [15].09.1918)

24.09 — Jocs Florals de Vilafranca del Penedès — Societat La Principal — Flor Natural: *Ram de tres roses* (Baix Penedès, 02.11.1918)

21.12 — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Premi dels regidors Xavier Montsalvatge, Francisco Coll Turbau, Josep Sambola i Joan Deulonder: *Magda* (PatriLit)

46. Es tracta d'una publicació extraordinària de la revista.

1919

22.06 — Jocs Florals Llobregatans (a Cornellà) — La Unió Social — Premi del Sr. Miracle: *L'obsés (Pàtria i Treball, 25.07 i 09.08.1919)*

31.08 — Jocs Florals de Juneda — Associació Nacionalista de Juneda — Flor Natural: *Ram de tres roses (PatriLit)*

03.09 — Jocs Florals de Granollers — Joventut Nacionalista de Granollers — Premi de don Fèlix Fages: *Tres sonets (PatriLit)*

07.09 — Jocs Florals de Sant Martí (El Clot) — Joventut Els Néts dels Almogàvers, del Casal Nacionalista Martinenc — Premi Extraordinari: ***** (PatriLit i LVC, 10.09.1919)

07.09 — Jocs Florals de Berga — Centre d'Acció Social-Catòlica de Berga — Premi de Carles Cusí de Miquel: *Cançó de muntanya (LVC, 11.09.1919 i PD: 935)*

24.09 — Jocs Florals de Vilafranca del Penedès — Societat La Principal i Penedès— ***** : *L'errívola (Acció, 27.09.1919 i Penedès, octubre 1919)*

12 i 13.10 — Jocs Florals de la Joventut Nacionalista de la Barceloneta — Joventut Nacionalista de la Barceloneta — Flor Natural: *El tenderol (PatriLit)* | Premi ofert per Enric Ràfols: *Solitud (PatriLit)*

01.11² — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Premi de Carles Cusí de Miquel: *Cançó de la muntanya (PatriLit)*

1920

04.07 — Jocs Florals de Terrassa — Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria — Flor Natural: *Proximitat de la mort (PD: 960)*

08.08 — Jocs Florals del Masnou — Lliga Regionalista del Masnou — Francesc Maristany: *Dues nits (LVC, 19.08.1920 i PD: 972)*

08.08² — Jocs Florals de Sabadell — Joventut Nacionalista de Sabadell — Flor Natural: *Pro-nòstic de setembre (LVC, 19.08.1920)*

15.08 — Jocs Florals de l'Hospitalet — Centre Autonomista de l'Hospitalet — Englantina: *Romanç dels dos corbs i de les dues tórtors (LVC, 16.08.1920 i Pàtria i Treball, 01.09.1920)*

29.08 — Jocs Florals de Castellterçol — Ajuntament de Castellterçol — Premi de Francesc Cambó: *Els nostres pins (LVC, 22 i 31.08.1920 i 24.08.1929, i Butlletí de la Lliga Defensa de l'Arbre Fruiter, setembre 1920)*

12.09 — Jocs Florals del Centre Estiuenc Sant Jordi (Sant Boi de Llobregat) — Centre Estiuenc Sant Jordi — Premi ofert per Jacint Serra: *Ram de tres roses (La Publicidad, 08.09.1920 i PD: 975)*

26.09 — III Jocs Florals de l'Empordà — Ateneu Empordanès de Barcelona — Premi cinquè (100 pessetes): *El reialme i el rei (PatriLit i Emporion, 21.10.1920)*

1921

28.07 — Jocs Florals i Certamen Musical de Mataró — Ajuntament de Mataró² — Premi de don J. A: *Sonet del gai cementiri (LVC, 30.07.1921 i Setmanari de Mataró i la Comarca, 06.08.1921)*⁴⁷

25.09² — Jocs Florals del Guinardó — Associació de Propietaris del Guinardó — ***** : ***** (LVC, 27.09.1921)

47. «He tramès un sonet als J. F. de Mataró. Si pots dir a en Manent [que n'era membre del jurat] que el favoreixi amb la modesta rosada de 50 ptes. faràs una bona obra. Es diu: *Sonet del gai cementiri*» (Carta a Jaume Bofill i Mates, 05.07.1921, ECI: 118).

01.11 — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Premi dels regidors nacionalistes de Girona: *Diàleg tardoral* (PatriLit)

1922

07.05 — Jocs Florals de Barcelona — Consistori dels JFB — Premi extraordinari Joya Montserrat: *Poemes de la nit* (PatriLit)

30.10 — I Jocs Florals del Poblet — Ateneu Nacionalista Verdaguer — ***** : ***** (LVC, 01.11.1922 i *La Publicidad*, 02.11.1922)

1923

03.04 — Jocs Florals de la Creu Roja (Palma) — Associació de Senyores de la Creu Roja de Palma — Premi ofert pel Sr. Antoni Maura: *De cara al foc* (LVC, 13.04.1923 i *Sóller*, 07.04.1923)

29.07 — Jocs Florals de Mataró — Associació de Dependents del Comerç i de la Indústria, — Premi del senyor Alcalde, N'Enric Arañó i Rodón: *El beat supervivent* (LVC, 01.08.1923 i *Diari de Mataró*, 30.07.1923)

09.09 — Jocs Florals de Sant Sadurn d'Anoia — Ajuntament de St. Sadurn d'Anoia² — ***** : ***** (LVC, 15.09.1923)

1924

18.05 — Jocs Florals de Sóller — Ajuntament de Sóller² — III premi extraordinari: *El meu amor* (Sóller, 24.05.1924)

1933

07.05 — Jocs Florals de Barcelona — Consistori dels JFB — Flor Natural: *El blanc de les vuit fulles* (PatriLit)

01.11² — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Premi senyors Raimon d'Abadal i Joan Vallès i Pujals: *La represa* (PatriLit)

Participació en jurats

1904⁴⁸

16.08 — Jocs Florals de Moià — Comissió de Festes i Catalunya — Membre del jurat: *Discurs de gràcies* (ed. *Catalunya*, setembre i octubre 1904)

1906⁴⁹

26.08² — Jocs Florals de Capellades — *La Veu de Capellades* — Membre del jurat: *Discurs de gràcies* (ed. *La Veu de Capellades*, 29.08.1906 i ANNEX 1)

08.09 — Jocs Florals de Berga — *Cim d'Estela* — President del jurat: *Discurs Presidencial* (ed. *El reialme de la poesia*: 43-47)

08.11 — Jocs Florals d'Olot — Centre Catalanista d'Olot — Membre del jurat: [No pronuncia cap discurs] (EC2:⁵⁰ 480-481, n. 23 i Casacuberta i Rius: 60-62)⁵¹

48. El 1902 fa de secretari del jurat del concurs de prosa literària promogut per la revista *Montserrat* (LCV, 05.09.1902)

49. El 1906, com a secretari del jurat, Carner escriu la «Memoria» de la «Fiesta Literaria de La Hormiga de Oro» (*La Hormiga de Oro*, 15.12.1906)

50. EC = *Epistolari de Josep Carner* [1-6] (Carner 1994-2009).

51. «Es donà la circumstància que Carner substituï Oriol Pell i Cufí, que morí a començament de juliol un cop s'hagué publicat el cartell del jurat qualificador» (EC2: 480-481, n. 23).

1907

12.05 — Jocs Florals de Barcelona — Consistori dels JFB — Mantenidor: *Discurs de gràcies* (ed. *Jochs Florals de Barcelona. Any XLIX de sa restauració*: 267-268)

18.08 — Jocs Florals de Cardedeu — Ajuntament de Cardedeu⁷ — Membre del jurat: [No pronuncia cap discurs] (PatriLit)

11.08 — Certamen Literari de Sabadell — Secció de Propaganda de Lliga Regionalista de Sabadell — Membre del jurat: [No pronuncia cap discurs] (*Revista de Sabadell*, 11.08.1907)

01.11 — Jocs Florals de Girona — Consistori dels JFG — Membre del jurat: [No pronuncia cap discurs] (PatriLit)

1908

08.06 — Jocs Florals d'Igualada — Comissió Organitzadora — Membre del jurat: *Discurs de gràcies* (Arxiu Comarcal de l'Anoia; ed. ANNEX 2)

1910

04.07 — Jocs Florals de Mallorca (Palma) — Associació de la premsa de Balears — Membre del jurat: *Discurs de gràcies* (ed. *Correo de Mallorca*, 05.07.19010 i ANNEX 3)

1914

13.05 — Jocs Florals de Lleida — Associació Catalanista de Lleida — President del jurat: *Discurs presidencial* (ed. *Els Jocs Florals de Lleida 1895-1923. Discursos i materials*:123-125)

24.06 — Jocs Florals de Palamós — *Marinada* i Orfeó Aucellada — Membre del jurat: [No pronuncia cap discurs] (*LVC*, 14.05.1914 i *Marinada*, 24.06.1914)

15.08 — Jocs Florals de Badalona — Associació Catalanista Gent Nova — President del jurat: *Discurs presidencial* (ed. *Reduccions* 117: 44-48)

1920

22.08 — Jocs Florals de Lloret de Mar — Ajuntament de Lloret de Mar⁷ — President del jurat: *Discurs presidencial* (perdut, veg. Figueras 2021)

1925

[Novembre] — Homenatge als Jocs Florals de Barcelona i als Mestres en Gai Saber — Consistori dels JFB — Mantenidor: [No pronuncia cap discurs] (PatriLit)

RESUM

La vida literària de Josep Carner, especialment durant els primers anys, està estretament lligada a la institució dels Jocs Florals, tant de Barcelona com d'arreu de Catalunya i Mallorca. Aquest article intenta resseguir, en el primer apunt, com s'entrecreuen les històries de Carner i dels Jocs entre 1898, any de la primera participació de Carner als Jocs de Barcelona, i 1908, any de redacció d'un dels textos carnerians més importants sobre literatura catalana: «De l'acció dels poetes a Catalunya». El segon apunt perfila les idees de Carner entorn de la figura de la Reina de la Festa i entorn de la figura femenina

en la societat d'entre 1904 i 1908. Per completar-ne la lectura, es transcriuen en annex tres Discursos de Gràcies de Carner pràcticament desconeguts sobre els quals la crítica no ha parat mai atenció (Capellades 1906, Igualada 1908 i Palma 1910). Finalment, també en annex, s'inclou una relació, tan completa com ha estat possible, de les participacions de Carner en Jocs Florals.

PARAULES CLAU: Josep Carner, Jocs Florals, Poesia catalana, noucentisme, figura femenina.

ABSTRACT

Josep Carner and *Els Jocs Florals*. Two notes of interest (from 1898 to 1908)

The literary career of Josep Carner, especially during the early years, is closely linked to the institution of the *Jocs Florals*, both in Barcelona and around Catalonia and Mallorca. The first note in this article is an attempted reconstruction of the development of the interlacing of the stories by Carner and those in the *Jocs Florals* between 1898, the year of Carner's initial participation in the *Jocs Florals* in Barcelona, and 1908, the year Carner wrote one of his most important texts on Catalan literature, "De l'acció dels poetes a Catalunya". The second note outlines Carner's ideas on the figure of the *Reina de la Festa* and the role of women in society between 1904 and 1908. To complete this contribution, there is an annex with the transcription of three practically unknown *Discursos de Gràcies* by Josep Carner, to which critics have never paid any attention (Capellades 1906, Igualada 1908 and Palma 1910). Finally, also in an annex, there is a list, hopefully containing, if not all, the majority of Carner's engagements in the *Jocs Florals*.

KEYWORDS: Josep Carner, *Jocs Florals*, Catalan poetry, *Noucentisme*, role of women.